
LÜHIÜLEVAADE

- **2003. aasta II kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääk moodustas 4,2 miljardit krooni ehk viimase nelja kvartali baasil 14,7% oodatava sisemajanduse koguprodukti (SKP) suhtes, olles ligi viiendiku võrra suurem, kui aasta varasemal perioodil (vt tabel 1).**
- **Defitsiidi peamiseks allikaks oli endiselt väliskaubandusbilansi negatiivne saldo, mis oli omakorda seotud jätkuvalt suure impordinõudlusega nii investeringu- kui ka tarbekaupade järele.**
- **Jooksevkonto puudujäägi suurust mõjutas ka välisinvestorite poolt Eestisse tehtud investeringuult saadud tulu jaotamine, mis on II kvartalis tavapärasest intensiivsem.**
- **Lisaks kodumaistele säästudele kaeti investeringud osaliselt välislaenude ning otseinvesteeringute netosissevooluga, väiksemas mahus (ligi 0,4 miljardit krooni) ka reservide arvelt.**

JOOKSEVKONTO puudujäägi suurim komponent – **väliskaubandusbilansi** negatiivne saldo – suurenes võrreldes 2002. aasta sama perioodiga vaid 0,3 miljardi krooni võrra, moodustades 5,1 miljardit krooni. Suhtena SKPsse jäi see näitaja eelmise aasta sama kvartali tasemele ehk oli pisut üle 16%. Vaatamata Eesti peamiste kaubanduspartnerite jätkuvalt nõrgale majanduskonjunkturile, kasvas kaupade eksport 9,4%. Väljaveo suurenemine toimus praktiliselt kõigi kaubagruppide osas, v.a toidu- ja garderoobikaubad. Ligi viiendiku võrra suurenes metallide, transpordivahendite, puidu- ja paberitoodete ning masinate ja seadmete normaaleksport¹. Import kasvas püsivalt kõrge sisenõudluse tõttu ligi 9%, suurenedes vabaks ringluseks mõeldud kaupade sisseveo kasvu arvel ning kapitalikaupade ja transpordivahendite osas. Töötluskaupade sissevedu jäi 2002. a tasemele, väljavedu aga suurenes üle 8% ning need moodustasid ekspordist ligi kolmandiku ja impordist alla viiendiku. Peaaegu 60% töötluskaupadest olid masinad ja seadmed ning 20% garderoobikaubad.

Eesti peamisteks väliskaubanduspartneriteks olid Euroopa Liidu liikmesriigid, mille osa ekspordis kasvas 69%ni, impordis aga langes 64%le. Aktiviseerus kaupade sissevedu SRÜ riikidest.

Teenuste bilansi ülejääk moodustas 2,6 miljardit krooni, olles 0,2 mld kr võrra väiksem kui aasta varem. Teenuste bilansi käibest moodustasid 76% veo- ja reisiteenused. Nii teenuste eksport kui ka import vähenesid, vastavalt 11 ja 13%. Samas reisiteenuste käive kasvas, eriti impordi osas, mistõttu selle osabilansi ülejääk oli pisut väiksem kui 2002. a II kvartalis. Ehitusteenuste käive mõnevõrra vähenes, eelkõige nende müügi 40%lise kahanemise tõttu.

Tulude bilansi puudujääk oli rekordiliselt suur, moodustades 2 mld krooni. Mitteresidentide poolt Eestis kapitalilt ja tööjõult teenitud tulud olid 2,9 ja analoogsed residentide poolt välismaal teenitud tulud 0,9 mld kr. Peaaegu täies mahus oli tegemist kapitalilt saadud tuludega, milles tulu otseinvesteeringuult moodustas mitteresidentide puhul 73%. Põhjalikult muutus aga residentide välismaise investeringutulu

¹ Väljavedu, mis ei hõlma töötluskaupu.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)*

	1999	2000	2001	2002				2003		
	Kokku	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II
Jooksevkonto	-3 607,7	-5 093,4	-5 889,5	-3 440,2	-2 737,6	-2 768,9	-4 289,3	-13 236,0	-5 209,8	-4 200,2
Kaupade ja teenuste bilanss	-3 755,4	-3 569,0	-3 623,7	-2 486,0	-1 998,0	-2 344,0	-3 302,2	-10 130,2	-4 351,0	-2 526,3
Kaubandusbilanss	-12 096,9	-13 143,6	-13 783,9	-3 905,2	-4 843,1	-4 786,9	-4 689,0	-18 224,2	-5 621,0	-5 159,5
Kaupade eksport f.o.b	36 995,2	56 345,9	58 667,1	13 154,0	14 743,7	14 132,3	16 069,5	58 099,5	14 303,8	16 123,9
Kaupade import f.o.b	-49 092,1	-69 489,5	-72 451,0	-17 059,2	-19 586,8	-18 919,2	-20 758,5	-76 323,7	-19 924,4	-21 283,4
Teenuste bilanss	8 341,5	9 574,6	10 160,2	1 419,2	2 845,1	2 442,9	1 386,8	8 094,0	1 270,0	2 633,2
Teenused: krediid	21 951,9	25 485,8	28 866,5	6 890,3	9 267,5	8 730,2	7 942,9	32 830,9	6 573,5	8 231,3
Teenused: deebet	-13 610,4	-15 911,2	-18 706,3	-5 471,1	-6 422,4	-6 287,3	-6 556,1	-24 736,9	-5 303,6	-5 598,1
Tulude bilanss	-1 505,8	-3 483,4	-4 926,1	-1 504,0	-1 290,7	-951,1	-1 737,3	-5 483,1	-1 321,2	-1 989,8
Tulud: krediid	1 964,3	2 008,0	2 994,7	638,8	743,1	1 239,5	657,9	3 279,3	865,8	920,8
Tulud: deebet	-3 470,1	-5 491,4	-7 920,8	-2 142,8	-2 033,8	-2 190,6	-2 395,2	-8 762,4	-2 187,0	-2 910,6
Ülekannete bilanss	1 653,5	1 959,0	2 660,3	549,8	551,1	526,2	750,2	2 377,3	462,4	315,9
Ülekanded: krediid	2 257,5	2 454,8	3 174,1	798,2	836,4	785,1	975,5	3 395,2	762,2	591,6
Ülekanded: deebet	-604,0	-495,8	-513,8	-248,4	-285,3	-258,9	-225,3	-1 017,9	-299,8	-275,7
Kapitali- ja finantskonto	5 916,6	7 273,2	4 863,1	3 887,6	2 151,0	2 694,0	4 860,4	13 593,0	5 573,3	3 186,8
Kapitalikonto	17,8	278,5	90,0	138,0	46,1	121,2	15,4	320,7	60,1	-23,8
Finantskonto	5 898,8	6 994,7	4 773,1	3 749,6	2 104,9	2 572,8	4 845,0	13 272,3	5 513,2	3 210,6
Otseinvesteeringud	3 208,2	5 601,4	5 901,3	1 715,1	168,1	-30,8	759,4	2 611,8	4 221,4	1 698,5
Välismaale	-1 239,8	-1 043,1	-3 528,3	-319,3	-891,0	-686,3	-291,8	-2 188,4	-355,1	-131,2
Eestisse	4 448,0	6 644,5	9 429,6	2 034,4	1 059,1	655,5	1 051,2	4 800,2	4 576,5	1 829,7
Portfelliinvesteeringud	156,0	1 435,0	-699,7	-1 138,5	2 046,5	1 795,4	500,2	3 203,6	4 935,4	-4 261,3
Nõuded	-1 894,9	153,1	-2 100,2	-1 160,8	11,8	-1 631,1	422,1	-2 358,0	89,7	-1 793,3
Omandiväärtpaberid	187,0	53,3	236,5	-5,4	74,5	-52,4	-7,6	9,1	48,6	-79,9
Võlaväärtpaberid	-2 081,9	99,8	-2 336,7	-1 155,4	-62,7	-1 578,7	429,7	-2 367,1	41,1	-1 713,4
Kohustused	2 050,9	1 281,9	1 400,5	22,3	2 034,7	3 426,5	78,1	5 561,6	4 845,7	-2 468,0
Omandiväärtpaberid	3 292,3	-538,8	568,4	299,2	517,0	-103,6	199,6	912,2	103,1	660,6
Võlaväärtpaberid	-1 241,4	1 820,7	832,1	-276,9	1 517,7	3 530,1	-121,5	4 649,4	4 742,6	-3 128,6
Muud investeeringud	2 534,6	-41,7	-428,5	3 173,0	-109,7	808,2	3 585,4	7 456,9	3 643,6	5 773,4
Nõuded	-1 651,2	-2 638,3	-3 716,7	-643,6	-672,5	2 718,7	-679,0	723,6	-3 292,9	2 967,9
Pikaajaline kapital	421,8	-1 108,7	-322,7	274,8	95,9	-1 058,9	-394,8	-1 083,0	146,6	-162,2
Lühiajaline kapital	-2 073,0	-1 529,6	-3 394,0	-918,4	-768,4	3 777,6	-284,2	1 806,6	-3 439,5	3 130,1
Kohustused	4 185,8	2 596,6	3 288,2	3 816,6	562,8	-1 910,5	4 264,4	6 733,3	-350,7	2 805,5
Pikaajaline kapital	1 691,5	-549,9	1 814,4	976,7	-161,3	-890,6	1 904,2	1 829,0	656,9	606,0
Lühiajaline kapital	2 494,3	3 146,5	1 473,8	2 839,9	724,1	-1 019,9	2 360,2	4 904,3	-1 007,6	2 198,9
Vead ja täpsustused	-511,3	90,7	296,2	208,0	360,7	101,2	-100,1	569,8	329,5	663,1
Üldbilanss	1 797,6	2 270,5	-730,2	655,4	-225,9	26,3	471,0	926,8	693,0	-350,3
Reservid	-1 797,6	-2 270,5	730,2	-655,4	225,9	-26,3	-471,0	-926,8	-693,0	350,3

* Vastavalt täiendava informatsiooni laekumisele on korrigeeritud eelnevate perioodide andmeid.

struktuur – kui 2002. a II kvartalis moodustas otseinvesteeringutulu investeeringutulude kogumahust vaid 14% ning 60% tuli portfelliinvesteeringuult, siis 2003. a samal perioodil olid need arvud vastavalt 65 ja 15%. Nii mitteresidentide kui ka residentide puhul olid otseinvesteeringutulu põhikomponendiks otseinvesteeringute poolt välja võetud dividendid. Ülejäänud osa moodustasid reinvesteeringute tulud ja jaotamata kasum, mille puhul reaalset raha liikumist ei toimu.

Ülekannete bilansi ülejääk oli 0,3 miljardit krooni.

KAPITALI- JA FINANTSKONTO positiivne saldo moodustas 3,5 miljardit krooni, millest pool langes otseinvesteeringute ning ülejäänud muude investeeringute vormis toimunud kapitali sissevoolu arvele.

Otseinvesteeringute netosissevool oli 1,7 mld krooni. Mitteresidentid paigutasid Eestisse otseinvesteeringuid 1,8 mld kr ja residentide otseinvesteeringud välismaale moodustasid 131 mln krooni.

Eestisse tehtud otseinvesteeringuist moodustas ligi poole jaotamata kasumi suurenemine ning viiendiku ulatuses kasvas põhikapital. 70% Eestisse tehtud välismaistest otseinvesteeringuist pärines Soomest,

enam-vähem võrdne oli Taani, Belgia, Suurbritannia ja Rootsi investorite panus. Jae- ja hulgikaubandusse tuli 45% ja töötlevasse tööstusse 36% otseinvesteeringute juurdekasvust.

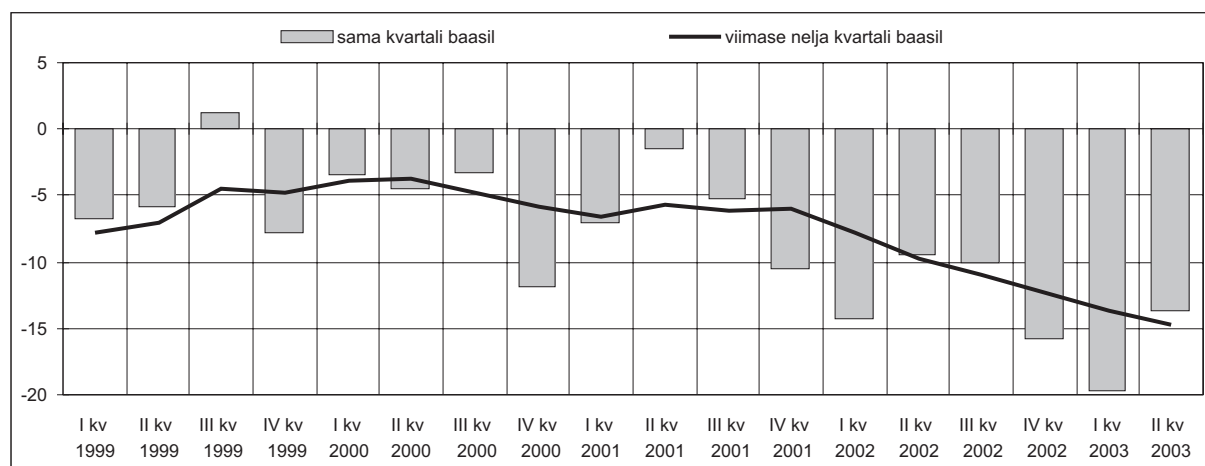
Residentide poolt välismaale paigutatud otseinvesteeringuis toimus aktsiakapitali vähendamine ning jaotamata kasumi ja laenukapitali tagasihoidlik kasv. Investeeriti valdavalt Soome, Leetu ja Venemaale ning seda tegid peamiselt rahanduse ning hulgi- ja jaekaubanduse ettevõtjad.

Erinevalt 2002. a II kvartalist, mil toimus **portfelliinvesteeringute** netosissevool, oli 2003. a II kvartalis tegemist vastupidise protsessiga – portfelliinvesteeringuina välismaale paigutatud kapital ületas 2,8 miljardi krooniga välismaalt Eestisse tehtud portfelliinvesteeringute mahu. Sisuliselt kogu kapitali väljavool põhines krediidiastutuste võlakirjakohustuste vähenemisel.

Kui eelmise aasta II kvartalis oli **muude investeeringute** sisse- ja väljavool enam-vähem tasakaalus, siis tänava toimus märkimisväärne muu investeeringukapitali liikumine Eestisse. Netosissevooluks kujunes 4,6 mld kr ja see oli põhiline kapitali sissevoolu allikas. Sissevool toimus valdavalt lühiajalise kapitali vormis ning peamiselt krediidiastutuste kaudu, seda nii nõuete vähenemise kui ka kohustuste suurenemise teel.

JOOKSEVKONTO

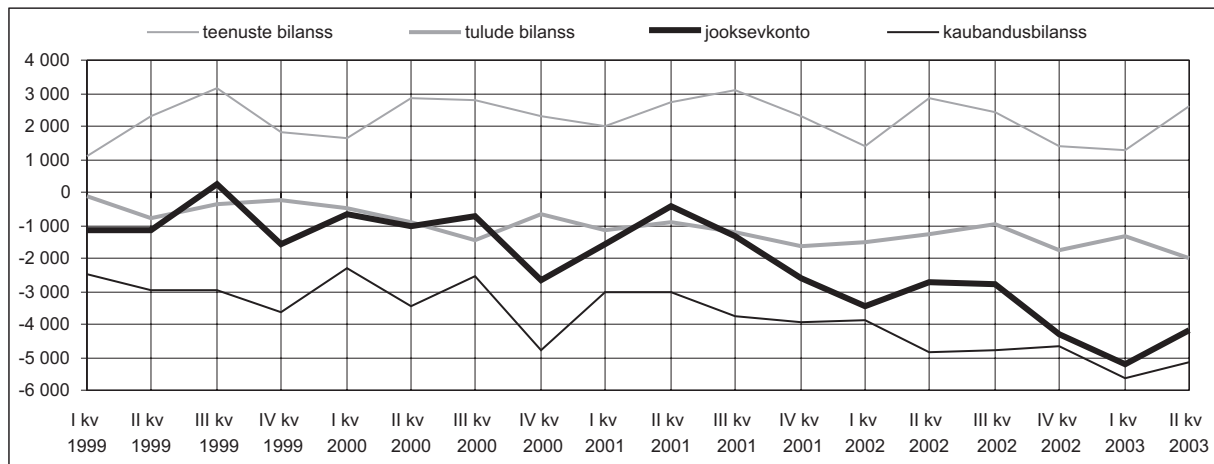
2003. aasta II kvartalis moodustas maksebilansi jooksevkonto puudujääk 4,2 miljardit krooni, vähenedes võrreldes I kvartaliga 1 mld kr võrra. See on viimaseil aastail tavaline hooajaline langus ega viita välistasakaalu paranemisele. Õeldut kinnitab ka nelja viimase kvartali summaarse jooksevkonto defitsiidi suhteline kasv (vt joonis 1). Võrreldes 2002. a sama perioodiga, oli jooksevkonto puudujääk tänava II kvartalis 1,5 mld kr suurem ning moodustas viimase nelja kvartali keskmisena 14,7% oodatava SKP suhtes.

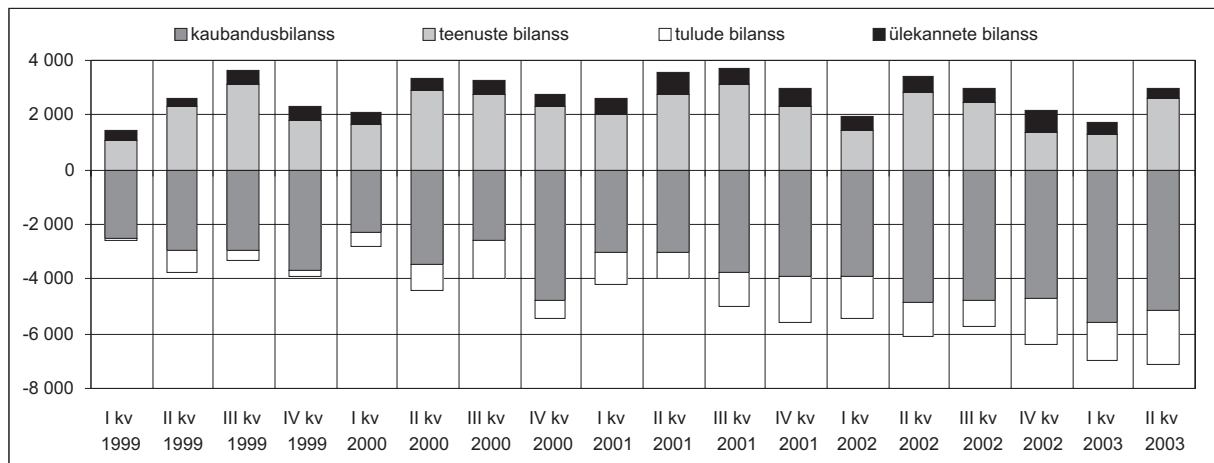
Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Jooksevkonto puudujäägi kasv võrreldes 2002. a sama ajaga põhines eelkõige tulude bilansi puudujäägi suurenemisel 0,7 mld kr võrra, samas kui jooksevkonto ülejäänud alamkontode osatähtsus kogudefitsiidi kasvus oli ligikaudu võrdne (vt joonis 2). Väliskaubanduse puudujääk oli võrreldes 2002. aastaga 0,3 mld kr võrra suurem, teenuste ning ülekannete bilansi ülejääk kahanesid aga võrdselt 0,2 mld kr.

Hoolimata tulude bilansi negatiivse saldo kiirest kasvust, oli jooksevkonto defitsiidis suurima osatähtsusega (60%) kaupade ja teenuste bilansi puudujääk (vt joonis 3), mis omakorda moodustas 8,1% II kvartali oodatava

Joonis 2. Eesti maksebilansi jooksevkonto, väliskaubandusbilansi, teenuste ja tulude bilansi võrdlus (f.o.b hindades, mln kr)

Joonis 3. Jooksevkonto struktuur (mln kr)

SKP suhtes. Vaatamata endiselt nõrgale välisnõudlusele, suurenes kaupade väljavedu aastaga 9,4%, ületades mõnevõrra nende sisseveo kasvu (8,7%). Sellele aitasid kaasa oluliselt paremad kaubandustingimused², sest ekspordihinnad tõusid, impordihinnad aga langesid. Võrreldes 2002. a sama perioodiga paranesid kaubandustingimused II kvartalis 10,8%, samal ajal kui I kvartalis olid need halvenenud 1,3%.

Madalseis teenuste sektoris jätkus ka II kvartalis: võrreldes 2002. aastaga vähenesid nii eksport kui ka import.

Kaubad

2003. a II kvartalis paranes väliskaubandusbilansi saldo võrreldes I kvartaliga ekspordi kiirema kasvu tõttu 460 mln kr võrra ja moodustas -5,2 mld kr (vt tabel 2). Kaupade väljavedu suurenes 12,7%, sissevedu aga 6,8%. Võrreldes 2002. a II kvartaliga suurenesid nii kaubaeksport kui -import, kuid impordi suurema mahu tõttu bilansi negatiivne saldo kasvas.

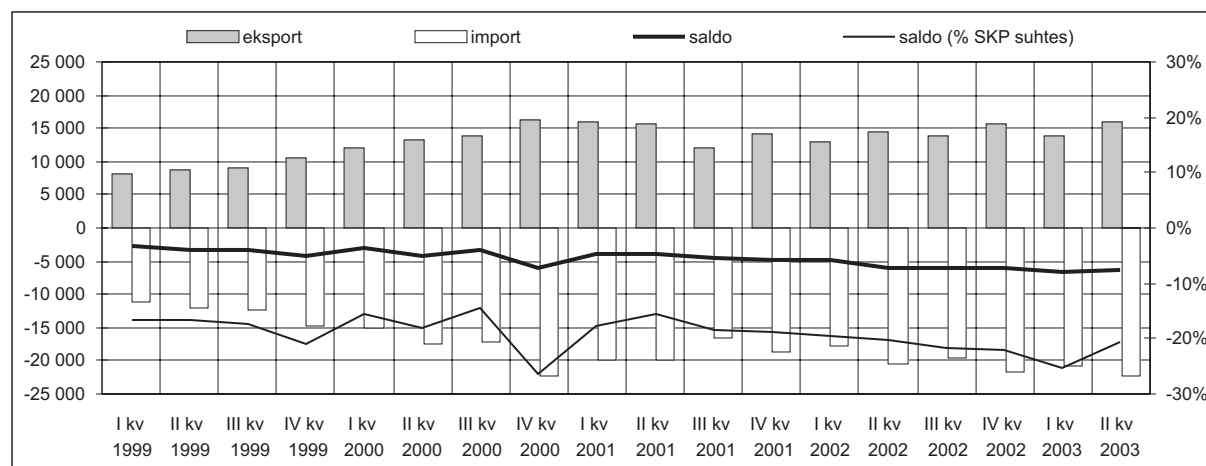
² Ingl k *terms of trade* (ekspordihindade suhe impordihindadesse).

Tabel 2. Kaupade ekspordi ja impordi dünaamika

	Põhieksport			Põhiimport			Saldo (mln kr)
	Maht* (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste ekspordis (%)	Maht* (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste impordis (%)	
I kv 1999	8 226,5	-16,9	67,5	10 720,6	-17,8	78,8	-2 494,1
II kv 1999	8 882,6	8,0	61,1	11 865,6	10,7	77,9	-2 983,0
III kv 1999	9 177,0	3,3	58,0	12 145,8	2,4	77,5	-2 968,8
IV kv 1999	10 709,1	16,7	65,3	14 360,1	18,2	78,9	-3 651,0
1999 kokku	36 995,2	-2,1	62,8	49 092,1	-8,3	78,3	-12 096,9
I kv 2000	12 260,9	14,5	70,2	14 587,7	1,6	80,4	-2 326,8
II kv 2000	13 495,8	10,1	66,9	16 955,8	16,2	81,7	-3 460,0
III kv 2000	14 026,6	3,9	66,7	16 588,3	-2,2	79,7	-2 561,7
IV kv 2000	16 562,6	18,1	64,5	21 357,7	28,8	83,1	-4 795,1
2000 kokku	56 345,9	52,3	66,8	69 489,5	41,5	81,4	-13 143,6
I kv 2001	16 192,8	-2,2	73,6	19 233,9	-9,9	83,6	-3 041,1
II kv 2001	15 967,7	-1,4	68,5	18 994,9	-1,2	80,5	-3 027,2
III kv 2001	12 306,9	-22,9	60,8	16 093,5	-15,3	77,0	-3 786,6
IV kv 2001	14 199,7	15,4	64,6	18 128,7	12,6	76,7	-3 929,0
2001 kokku	58 667,1	4,1	67,0	72 451,0	4,3	79,5	-13 783,9
I kv 2002	13 154,0	-7,4	65,6	17 059,2	-5,9	75,7	-3 905,2
II kv 2002	14 743,7	12,1	61,4	19 586,8	14,8	75,3	-4 843,1
III kv 2002	14 132,3	-4,1	61,8	18 919,2	-3,4	75,1	-4 786,9
IV kv 2002	16 069,5	13,7	66,9	20 758,5	9,7	76,0	-4 689,0
2002 kokku	58 099,5	-1,0	63,9	76 323,7	5,3	75,5	-18 224,2
I kv 2003	14 303,8	-11,0	68,5	19 924,8	-4,0	79,0	-5 621,0
II kv 2003	16 123,9	12,7	66,2	21 283,4	6,8	79,2	-5 159,5

* Maksebilansi väliskaubanduse osabilansi andmed.

Kaupade väljavedu **põhikaubandusstatistika**³ järgi moodustas 15,9 ja sissevedu c.i.f hindades 22,2 miljardit krooni (vt joonis 4). Võrreldes I kvartaliga väliskaubanduse puudujääk vähenes, kuid võrreldes 2002. a II kvartaliga suurenes, moodustades 6,4 mld krooni.

Joonis 4. Eesti väliskaubandusbilanss (mln kr)

³ Järgnev analüüs ei sisalda Eesti Panga maksebilansistatistika osakonna poolt väliskaubandusbilanssi tehtud täiendusi (kapitalikaupade remont, välisriikidest ostetud proviant jmt). Import on c.i.f hindades ja analüüsitud lähteriigi järgi.

Eesti Panga väliskaubandusanalüüsid kasutatakse põhikaubanduse süsteemi (*special trade system*), st eksport ei sisalda eelnevalt tollilattu imporditud kaupade taasväljavedu ega vormistamist vee- ja õhusõidukite varudeks. Import ei sisalda sisseveetud kaupade tolliladustamist, kuid lisatud on kaupade tarded tollilaost vabaks ringluseks ja töötluks.

Põhieksporti 13%se kasvu võrreldes I kvartaliga tagas eelkõige normaaleksporti⁴ suurenemine kapitali- ja vahetarbimiskaupade lõikes (vt tabel 3). Töötluskaupade väljavedu suurenes vaid 1,3%. Võrreldes 2002. a II kvartaliga oli põhieksport 9,5% suurem, kusjuures kasvanud oli nii normaal- kui ka töötluskaupade väljavedu. **Põhiimpordi** 7,4%se suurenemise põhjuseks oli normaalimpordi 10%ne kasv, töötluskaupade sissevedu aga vähenes 2,3% (vt tabel 4). Võrreldes 2002. a II kvartaliga suurenes kaupade sissevedu vabaks ringluseks, töötluskaupade import jäi samale tasemele.

Tabel 3. Põhieksport lõpptarbimise järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus põhiekspordis (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Normaaleksport	10 281,6	9 517,6	11 312,1	71,0	68,0	71,4	18,9	10,0
kapitalikaubad	556,8	498,4	654,4	3,8	3,6	4,1	31,3	17,5
vahetarbimiskaubad	6 378,3	5 776,6	7 288,3	44,1	41,3	46,0	26,2	14,3
tarbekaubad	3 077,2	2 957,9	3 087,8	21,3	21,1	19,5	4,4	0,3
mujal spetsifitseerimata kaubad	269,3	284,6	281,6	1,9	2,0	1,8	-1,0	4,5
Töötluskaupade väljavedu	4 189,9	4 481,1	4 539,9	29,0	32,0	28,6	1,3	8,4
kapitalikaubad	846,4	1 285,4	938,6	5,8	9,2	5,9	-27,0	10,9
vahetarbimiskaubad	2 350,7	2 195,9	2 619,6	16,2	15,7	16,5	19,3	11,4
tarbekaubad	989,2	947,6	906,4	6,8	6,8	5,7	-4,3	-8,4
mujal spetsifitseerimata kaubad	3,7	52,2	75,3	0,0	0,4	0,5	44,1	1 957,0
Kokku	14 471,5	13 998,6	15 852,0	100,0	100,0	100,0	13,2	9,5

Tabel 4. Põhiimport lõpptarbimise järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus põhiimpordis (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Import vabaks ringluseks (normaalimport)	16 660,2	16 840,5	18 464,9	81,7	81,5	83,1	9,6	10,8
kapitalikaubad	2 880,8	3 683,8	3 965,8	14,1	17,8	17,9	7,7	37,7
vahetarbimiskaubad	7 639,4	7 593,8	8 091,8	37,5	36,7	36,4	6,6	5,9
tarbekaubad	4 185,5	3 529,3	4 097,0	20,5	17,1	18,4	16,1	-2,1
mujal spetsifitseerimata kaubad	1 954,4	2 033,5	2 310,3	9,6	9,8	10,4	13,6	18,2
Töötluskaupade sissevedu	3 730,9	3 833,1	3 743,4	18,3	18,5	16,9	-2,3	0,3
kapitalikaubad	830,6	668,2	565,7	4,1	3,2	2,5	-15,3	-31,9
vahetarbimiskaubad	2 602,5	2 903,4	2 912,2	12,8	14,0	13,1	0,3	11,9
tarbekaubad	282,9	244,8	256,3	1,4	1,2	1,2	4,7	-9,4
mujal spetsifitseerimata kaubad	14,9	16,6	9,2	0,1	0,1	0,0	-44,9	-38,6
Kokku	20 391,1	20 673,6	22 208,3	100,0	100,0	100,0	7,4	8,9

Töötluskaupade väljaveos vähenes võrreldes I kvartaliga kapitalikaupade eksport, suurenes aga vahetarbimiskaupade oma. Nimelt kahanes kapitalikaubana klassifitseeritavate mobiilsidevahendite väljavedu kolme kuuga 34% ehk 370 mln kr võrra, sama palju suurenes aga töödeldud metalli (galvaanitud teras) ja elektriseadmete (tuulegeneraatorite komponendid) eksport. Lisaks eelnimetatuile veeti välja veel mobiilsidevahendite osi, kaableid ja metallkonstruktsioone. Ka **töötluskaupade sisseveos** vähenes kapitalikaupade osa. Eestisse toodi töötlemiseks peamiselt elektri- ja elektroonikatööstuse toodete komponente ning kergetööstuse tooret.

Normaaleksport suurenes 19% tänu **vahetarbimiskaupade**, eelkõige puidu ja puidutoodete ning mööbli väljaveo kasvule. **Tarbekaupade** eksport suurenes veidi ja koosnes peamiselt mööblist, toidukaupadest (kala- ja piimatooted) ning tekstiilitööstuse toodangust. **Kapitalikaupade** osa normaalekspordis jäi traditsiooniliselt alla 5%.

⁴ Normaaleksport – Eestis toodetud kaupade ja Eesti juriidilistele isikutele kuuluvate kaupade väljavedu, mis ei hõlma töötluskaupu. Normaalimport – kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks; ei hõlma töötlemiseks sisseveetavaid kaupu.

Import vabaks ringluseks ehk normaalimport suurenes küll ekspordist aeglasemalt, ent ulatus 22,2 mld kroonini. Põhiosa **kapitalikaupade** 4 mld kr suurusest sisseveost moodustasid transpordivahendid ja masinad ning seadmed: vagunid, veoautod, traktorid, haagised, teetöomasinad, arvutid. **Vahetarbimis-kaupadena** toodi sisekäibesse autoosi, puitu ja puidutooteid, metalltooteid, maagaasi jm. **Tarbekaupade** import suurenes 16%, vabaks ringluseks toodi traditsiooniliselt ravimeid, sigarette, plasttooteid ning toidukaupu. **Muude kaupadena** klassifitseeritud sõiduautode sissevedu suurenes veerandi võrra, mootorikütuse sissevedu aga vähenes 11%.

Väliskaubanduse puudujääk vähenes võrreldes I kvartaliga 0,3 mld kr võrra ja moodustas 6,4 mld kr (vt tabel 5). Töötluskaupade sisseveo ülejääk kasvas ligi 150 mln kr võrra ja ulatus 0,8 mld kroonini, allhankega mitteseotud väliskaubandustegevuse puudujääk oli 7,2 mld kr.

Tabel 5. Väliskaubandussaldo lõpptarbimise järgi (mln kr)

	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003
Normaaleksporti ja -impordi vahe	-6 378,5	-7 322,9	-7 152,8
kapitalikaubad	-2 324,0	-3 185,4	-3 311,3
vahetarbimiskaubad	-1 261,1	-1 817,2	-803,5
tarbekaubad	-1 108,3	-571,4	-1 009,2
mujal spetsifitseerimata kaubad	-1 685,1	-1 749,0	-2 028,8
Töötluskaupade välja- ja sisseveo vahe	458,9	648,0	796,5
kapitalikaubad	15,7	617,2	372,9
vahetarbimiskaubad	-251,8	-707,5	-292,6
tarbekaubad	706,3	702,7	650,1
mujal spetsifitseerimata kaubad	-11,3	35,6	66,1
Kokku	-5 919,6	-6 674,9	-6 356,3

Riikide ühenduste lõikes suurenes **kaupade väljavedu** enim Euroopa Liidu (EL) riikidesse – 11% (vt tabel 6). EL koos liituvate riikidega hõlmas Eesti ekspordist 82%. Kolm olulisemat partnerriiki olid endiselt Soome, Rootsi ja Saksamaa 51%ga koguekspordist. Neisse läks 73% Euroopa Liitu veetud kaupadest. Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest olid esinelikus Läti, Leedu, Ungari ja Poola, kusjuures eksport teistesse Baltimaadesse suurenes 14%. Muude riikide hulgas domineerisid Norra, USA ja Korea. SRÜ riikidest olid Eesti suurimad kaubanduspartnerid Venemaa ja Ukraina, kuhu väljavedu kasvas vastavalt 57 ja 34%. Siinjuures on osaliselt tegu statistika kvaliteedi paranemisest põhjustatud kasvuga. Kuna vabatsooni ekspordi ootele paigutatud kaupade puhul ei ole deklarandid kohustatud märkima nende sihtriiki (st selleks võib olla nii Eesti kui ka välisriik), on aastail 2000–2002 osa ekspordist jäänud riikide lõikes määratlemata (kirjendatud real *vabatsoon*). Tolliameti nõuded ja deklarantide teadlikkuse kasv on 2003. aastal oluliselt suurendanud riigi määratlemist ekspordil vabatsooni. Senine kogemus lubab oletada, et varasemal aastail liikus oluline osa vabatsooni paigutatud kaubast, mille sihtriik oli märkimata, Venemaale ja Ukrainasse, suurendades seega nende riikide tegelikku osatähtsust Eesti ekspordis⁵.

Tabel 6. Põhieksport riikide ühenduste järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Euroopa Liidu riigid	9 769,2	9 913,5	10 954,7	67,5	70,8	69,1	10,5	12,1
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	1 852,7	1 909,8	2 020,7	12,8	13,6	12,7	5,8	9,1
SRÜ riigid	676,8	665,4	995,7	4,7	4,8	6,3	49,6	47,1
Ülejäänud riigid	1 632,3	1 499,7	1 876,9	11,3	10,7	11,8	25,2	15,0
Vabatsoon	540,6	10,2	3,9	3,7	0,1	0,0	-61,4	-99,3
Kokku	14 471,5	13 998,6	15 852,0	100,0	100,0	100,0	13,2	9,5

⁵ Vt Eesti Panga Bülletään nr 4 (57), 2000, lk 23.

Kaupade sissevedu suurenes tunduvalt Euroopa Liidu praegustest ja liituvast riikidest (vt tabel 7), millest kokku saabus 78% koguimpordist. ELi riikidest domineerisid Soome, Saksamaa, Rootsi ja Holland, Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest Läti, Leedu ja Poola. SRÜ maadest olid esireas Venemaa, Ukraina ja Valgevene, muudest riikidest USA, Hiina, Jaapan, Hongkong ja Šveits.

Väliskaubandusbilanss oli puudujäägiga kõigi riikide ühenduste lõikes (vt tabel 8).

Tabel 7. Põhiimport riikide ühenduste järgi

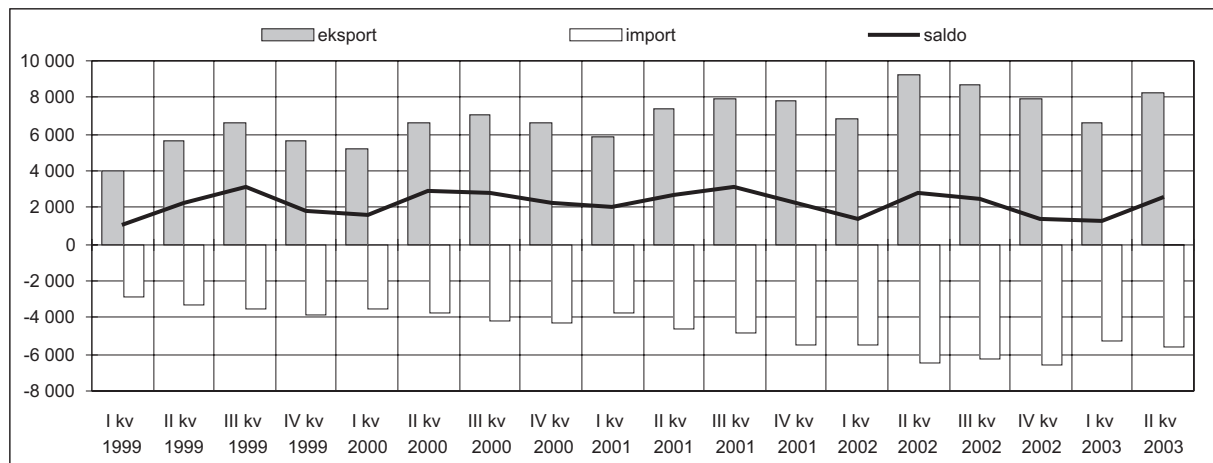
	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Euroopa Liidu riigid	13 947,9	12 756,0	14 221,4	68,4	61,7	64,0	11,5	2,0
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	2 619,2	2 797,6	2 995,8	12,8	13,5	13,5	7,1	14,4
SRÜ riigid	1 809,4	2 812,6	2 786,9	8,9	13,6	12,5	-0,9	54,0
Ülejäänud riigid	2 014,5	2 307,4	2 204,2	9,9	11,2	9,9	-4,5	9,4
Kokku	20 391,1	20 673,6	22 208,3	100,0	100,0	100,0	7,4	8,9

Tabel 8. Väliskaubandussaldo riikide ühenduste järgi (mln kr)

	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003
Euroopa Liidu riigid	-4 178,7	-2 842,5	-3 266,7
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	-766,6	-887,8	-975,1
SRÜ riigid	-1 132,7	-2 147,2	-1 791,1
Ülejäänud riigid	-382,2	-807,8	-327,3
Vabatsioon	540,6	10,2	3,9
Kokku	-5 919,6	-6 674,9	-6 356,3

Teenused

Teenuste bilansi ülejääk moodustas 2003. a II kvartalis 2,6 mld kr, mis oli 7,4% väiksem kui eelmisel aastal samal ajal. Teenuste eksport kahanes aastaga 11,2% ja teenuste import 12,8% (vt joonis 5 ja tabel 9).

Joonis 5. Teenuste bilansi dünaamika (mln kr)

Tabel 9. Teenuste eksport ja import

	Eksport			Import			Saldo	
	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste bilansis kokku (%)	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste bilansis kokku (%)	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)
I kv 1999	3 962,6	-17,3	32,5	2 887,6	-20,0	21,4	1 075,0	-9,2
II kv 1999	5 659,5	42,8	38,9	3 361,3	16,4	21,9	2 298,2	113,8
III kv 1999	6 648,3	17,5	42,0	3 517,9	4,7	22,5	3 130,4	36,2
IV kv 1999	5 681,5	-14,5	34,7	3 843,6	9,3	21,2	1 837,9	-41,3
I kv 2000	5 195,3	-8,6	29,8	3 554,2	-7,5	19,6	1 641,1	-10,7
II kv 2000	6 666,1	28,3	33,1	3 793,4	6,7	18,3	2 872,7	75,0
III kv 2000	7 004,7	5,1	33,3	4 225,8	11,4	20,3	2 778,9	-3,3
IV kv 2000	6 619,7	-5,5	28,6	4 337,8	2,7	16,9	2 281,9	-17,9
I kv 2001	5 802,1	-12,4	26,4	3 784,8	-12,7	16,4	2 017,3	-11,6
II kv 2001	7 351,0	26,7	31,5	4 611,1	21,8	19,5	2 739,9	35,8
III kv 2001	7 925,7	7,8	39,2	4 807,8	4,3	23,0	3 117,9	13,8
IV kv 2001	7 787,7	-1,7	35,4	5 502,6	14,5	23,3	2 285,1	-26,7
I kv 2002	6 890,3	-11,5	34,4	5 471,1	-0,6	24,3	1 419,2	-37,9
II kv 2002	9 267,5	34,5	38,6	6 422,4	17,4	24,7	2 845,1	100,5
III kv 2002	8 730,2	-5,8	38,2	6 287,3	-2,1	24,9	2 442,9	-14,1
IV kv 2002	7 942,9	-9,0	33,1	6 556,1	4,3	24,0	1 386,8	-43,2
I kv 2003	6 573,6	-17,2	31,5	5 303,6	-19,1	21,0	1 270,0	-8,4
II kv 2003	8 231,3	25,2	33,8	5 598,1	5,6	20,8	2 633,2	107,3

Teenuste bilansi ülejäägi vähenemise põhjus oli veo- ja reisiteenuste bilansi ülejääkide kahanemine vastavalt 17 ja 6,3% võrreldes 2002. a sama perioodiga (vt tabel 10).

Tabel 10. Teenuste bilansi saldod olulisemate teenuseliikide järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Veoteenused	1 430,5	890,4	1 187,9	50,3	70,1	45,1	33,4	-17,0
Reisiteenused	1 733,4	521,3	1 624,7	60,9	41,0	61,7	211,7	-6,3
Ehitusteenused	-19,3	-80,8	-108,4	-0,7	-6,4	-4,1	34,2	461,7
Äriteenused	-105,2	-82,1	-21,5	-3,7	-6,5	-0,8	-73,8	-79,6
Valitsusteenused	-199,4	-21,0	-27,0	-7,0	-1,7	-1,0	28,6	-86,5
Muud	5,1	42,2	-22,5	0,2	3,3	-0,9	-153,3	-541,2
Teenused kokku	2 845,1	1 270,0	2 633,2	100,0	100,0	100,0	107,3	-7,4

Teenuste ekspordile avaldas suurimat mõju veoteenuste ekspordi 24,1%ne kahanemine, kusjuures kaubavedu vähenes ka võrreldes I kvartaliga (vt tabel 11). Teenuste ekspordi veelgi suuremat langust pidurdas äriteenuste ekspordi 31,8%ne kasv.

Teenuste impordile avaldas samuti suurimat mõju veoteenuste impordi 26,9%ne kahanemine, kusjuures sarnaselt ekspordiga vähenes veoteenuste import ka võrreldes I kvartaliga (vt tabel 12). Kuna reisi- ja äriteenuste import suurenes aastaga märkimisväärselt (mõlemad ligikaudu 19%), siis on teenuste impordi struktuur oluliselt muutunud: veoteenuste osatähtsus langenud alla 48%, reisi- ja äriteenuste osa aga kasvanud vastavalt 6 ja 5 protsendipunkti võrra – 21 ja 19%ni.

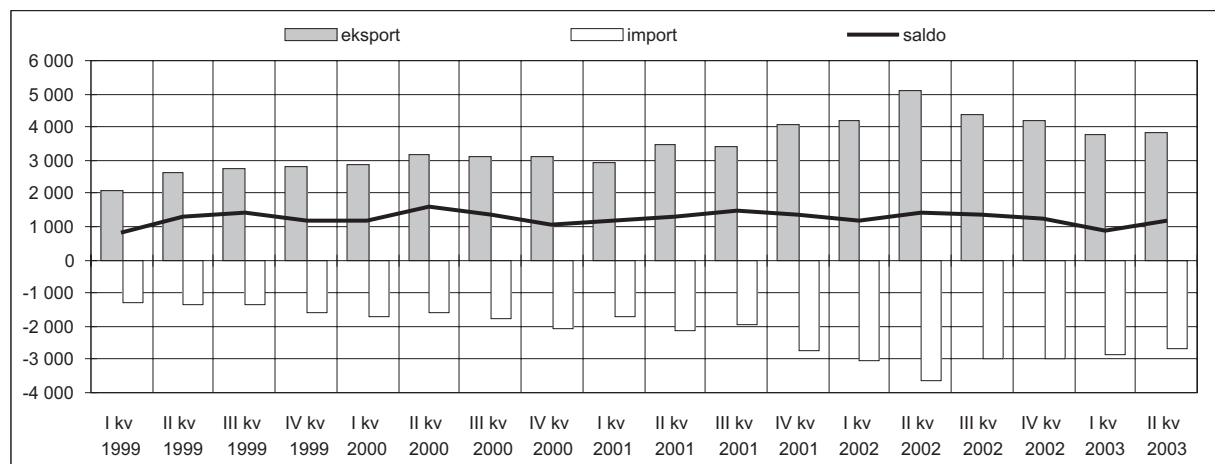
Veoteenuste eksport ja import vähenesid võrreldes 2002. a II kvartaliga mõlemad ligi veerandi võrra (vt joonis 6). Kõige enam mõjutasid veoteenuste ekspordi kaubaveod meritsi, mis vähenesid aastaga 27%. Veoteenuste import meritsi kahanes samal ajal 11%. Võrreldes I kvartaliga, suurenesid nii eksport

Tabel 11. Teenuste eksport olulisemate teenuseliikide järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Veeteenused	5 082,5	3 755,4	3 855,9	54,8	57,1	46,8	2,7	-24,1
sh kaubavedu	3 126,5	2 440,6	2 286,4	33,7	37,1	27,8	-6,3	-26,9
reisijatevedu	835,9	464,8	724,7	9,0	7,1	8,8	55,9	-13,3
muud veeteenused	1 120,1	850,0	844,8	12,1	12,9	10,3	-0,6	-24,6
Reisiteenused	2 723,3	1 465,2	2 805,7	29,4	22,3	34,1	91,5	3,0
Ehitusteenused	293,3	229,1	176,5	3,2	3,5	2,1	-23,0	-39,8
Äriteenused	797,6	759,8	1 051,3	8,6	11,6	12,8	38,4	31,8
Valitsusteenused	39,8	51,5	33,0	0,4	0,8	0,4	-35,9	-17,1
Muud	331,0	312,6	308,9	3,6	4,8	3,8	-1,2	-6,7
Teenused kokku	9 267,5	6 573,6	8 231,3	100,0	100,0	100,0	25,2	-11,2

Tabel 12. Teenuste import olulisemate teenuseliikide järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Veeteenused	3 652,0	2 865,0	2 668,0	56,9	54,0	47,7	-6,9	-26,9
sh kaubavedu	2 926,1	2 402,9	2 146,7	45,6	45,3	38,3	-10,7	-26,6
reisijatevedu	363,3	186,0	257,2	5,7	3,5	4,6	38,3	-29,2
muud veeteenused	362,6	276,1	264,1	5,6	5,2	4,7	-4,3	-27,2
Reisiteenused	989,9	943,9	1 181,0	15,4	17,8	21,1	25,1	19,3
Ehitusteenused	312,6	309,9	284,9	4,9	5,8	5,1	-8,1	-8,9
Äriteenused	902,8	841,9	1 072,8	14,1	15,9	19,2	27,4	18,8
Valitsusteenused	239,2	72,5	60,0	3,7	1,4	1,1	-17,2	-74,9
Muud	325,9	270,4	331,4	5,1	5,1	5,9	22,6	1,7
Teenused kokku	6 422,4	5 303,6	5 598,1	100,0	100,0	100,0	5,6	-12,8

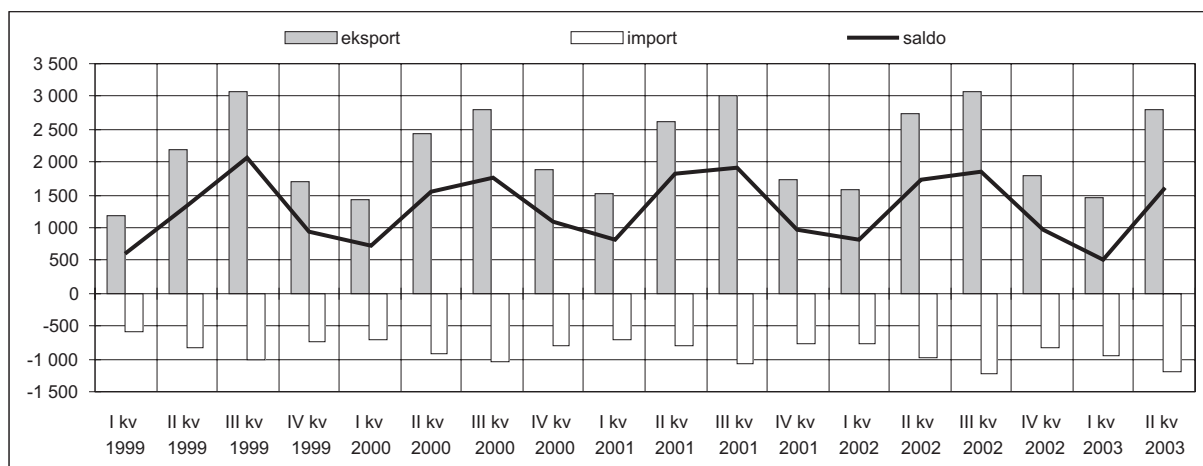

Joonis 6. Veeteenuste bilanss (mln kr)

kui import ca 20%, mis on tavaline hooajaline muutus. Raudteel toimunud vedude negatiivne saldo muutus kaubaveo impordi kahanemise tõttu positiivseks. Autovedude positiivne saldo vähenes, kuna kaubaveo import kahanes kiiremini kui eksport. Õhutranspordi osas suurenes kaubaveo osakaal reisijateveo ja muude veeteenuste arvel.

Reisiteenuste puhul on Eesti turismimajandus säilitanud oma positsioonid ja neid isegi tugevdanud, mis on maailma turismimajanduse madalseisu tingimustes tähelepanuväärne.

Reisiteenuste eksport suurenes aastaga 3% (vt joonis 7) tänu sellele, et sages suurte kruisilaevade peatumine Tallinnas. See suurendas ühepäevakülastuste arvu, mille puhul välituristide kulutused Eestis on tunduvalt väiksemad kui ööbivail turistidel. Aastaga kahanes Soomest pärit külaliste arv, kasvas aga turistide arv teistest ELi riikidest.

Joonis 7. Reisiteenuste bilanss (mln kr)

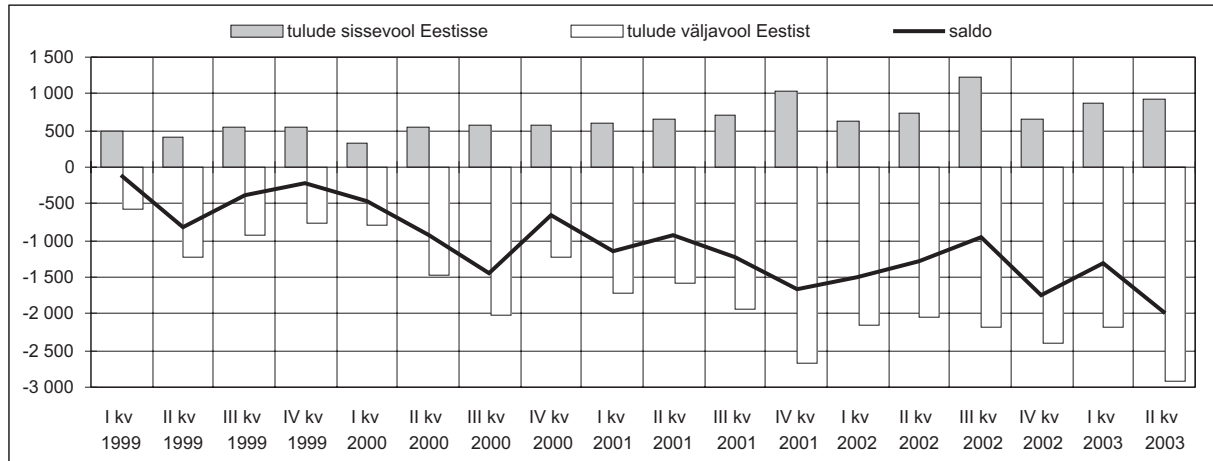
Reisiteenuste import suurenes aastaga 19%. Eelkõige tänu sooduspakkumistele kasvas välismaad külastanud eestlaste arv 12%, seejuures huvipakkuvate piirkondade nimistu üha laieneb. Seniste populaarsemate sihtriikide osatähtsus väheneb, aga huvi on kasvanud selliste riikide vastu nagu Iirimaa, Kanada, Tšehhimaa ja Leedu. Varasemaist populaarsemaid sihtriikidest suurenes kõige enam Venemaa ja Hispaania külastamine.

Tulud

Tulude netoväljavool Eestist saavutas 2003. a II kvartalis rekordtaseme – peaaegu 2 mld kr, mis on 54% rohkem kui eelmise aasta samal ajal (vt tabel 13). Teine kvartal on Eesti ettevõtteis dividendide väljamaksmise kõrgperiood (vt joonis 8), millele sel aastal lisandus ka suur reinvesteeritud tulu kasv. Dividendide väljamaksmine ja aktsiate hinna kiire tõus Tallinna börsil mõjutas tugevasti ka portfelliinvesteeringutulu näitajat, muutes eelmiste perioodide positiivse saldo 374 mln krooniga negatiivseks.

Tabel 13. Tulude bilanss (mln kr)

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Tulu otseinvesteeringutelt	-1 344,3	-1 560,6	-1 549,3	104,2	118,1	77,9	-0,7	15,2
sh tulu põhikapitalilt	-1 289,0	-1 489,1	-1 504,5	99,9	112,7	75,6	1,0	16,7
tulu võlgadelt (intressid)	-55,3	-71,5	-44,8	4,3	5,4	2,2	-37,8	-19,5
Tulu portfelliinvesteeringutelt	126,1	271,1	-374,3	-9,8	-20,5	18,8	-238,1	-396,8
Tulu muudelt investeeringutelt	-90,6	-130,0	-124,6	7,0	9,8	6,3	-4,2	37,5
Muud tulud	18,1	98,3	58,4	-1,4	-7,4	-2,9	-40,9	221,0
Tulude bilanss	-1 290,7	-1 321,2	-1 989,8	100,0	100,0	100,0	50,6	54,2

Joonis 8. Tulude bilanss (mln kr)

Tulude sissevool Eestisse kasvas aastaga 24% ja moodustas II kvartalis 0,9 mld kr (vt tabel 14). Eriti märkimisväärne oli otseinvesteeringutulu sissevoolu 5,4kordne kasv, mis kompenseeris portfelliinvesteeringutulu sissevoolu 3,4kordse kahanemise.

Tabel 14. Tulude sissevool Eestisse

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Tulu otseinvesteeringutelt	98,6	94,9	534,8	13,3	11,0	58,1	463,5	442,4
sh tulu põhikapitalilt	72,1	76,3	498,8	9,7	8,8	54,2	553,7	591,8
tulu võlgadelt (intressid)	26,5	18,6	36,0	3,6	2,1	3,9	93,5	35,8
Tulu portfelliinvesteeringutelt	425,2	495,0	123,4	57,2	57,2	13,4	-75,1	-71,0
Tulu muudelt investeeringutelt	197,3	171,9	160,3	26,6	19,9	17,4	-6,7	-18,8
Muud tulud	22,0	104,0	102,3	3,0	12,0	11,1	-1,6	365,0
Tulude sissevool kokku	743,1	865,8	920,8	100,0	100,0	100,0	6,4	23,9

Tulude väljavool suurenes aastaga 43% ja moodustas 2,9 mld kr (vt tabel 15). Otseinvesteeringutulu väljavool kasvas aastaga 44%, olles tingitud valdavalt arvestuslikust kirjest *reinvesteeritud tulu*, millega reaalseid rahavooge ei kaasne. Dividenditulu väljavool jäi 2002. a tasemele (1,2 mld kr). Tulude väljavoolu kasvu toetas tugevalt ka portfelliinvesteeringutulu, mis suurenes 66%, eelkõige võlaväärtpabereilt teenitud tulu arvel. See on tingitud Eesti majandussektorite võlakoormuse kasvust ja selle tululiigi väljavoolu kahanemist pole oodata ka lähitulevikus.

Tabel 15. Tulude väljavool Eestist

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2003/ I kv 2003	II kv 2003/ II kv 2002
Tulu otseinvesteeringutelt	-1 442,9	-1 655,5	-2 084,1	70,9	75,7	71,6	25,9	44,4
sh tulu põhikapitalilt	-1 361,1	-1 565,4	-2 003,3	66,9	71,6	68,8	28,0	47,2
tulu võlgadelt (intressid)	-81,8	-90,1	-80,8	4,0	4,1	2,8	-10,3	-1,2
Tulu portfelliinvesteeringutelt	-299,1	-223,9	-497,7	14,7	10,2	17,1	122,3	66,4
Tulu muudelt investeeringutelt	-287,9	-301,9	-284,9	14,2	13,8	9,8	-5,6	-1,0
Muud tulud	-3,9	-5,7	-43,9	0,2	0,3	1,5	670,2	1 025,6
Tulude väljavool kokku	-2 033,8	-2 187,0	-2 910,6	100,0	100,0	100,0	33,1	43,1

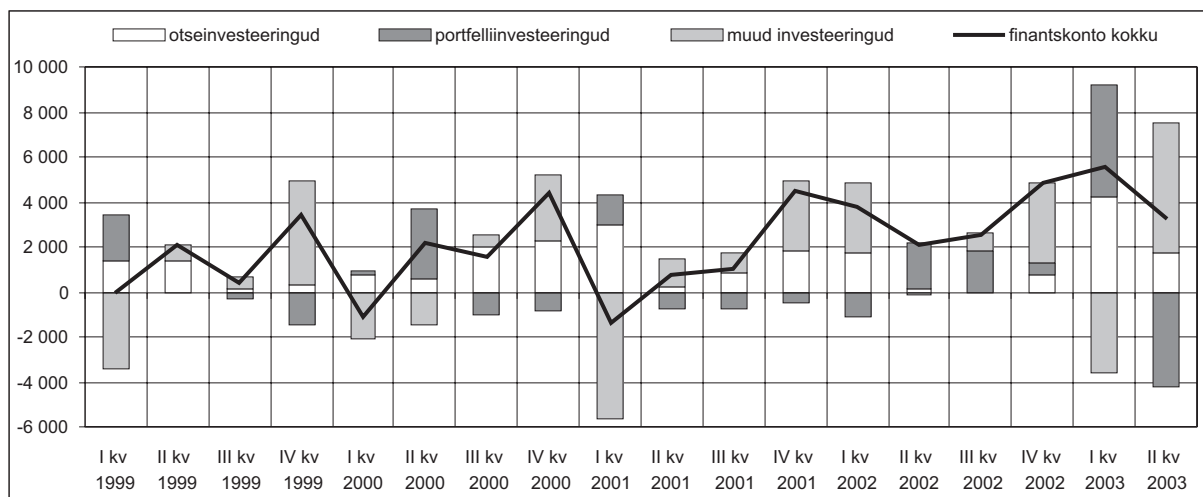
Ülekanded

Ülekannete bilansi positiivne saldo moodustas II kvartalis 316 mln kr, st oli 200 mln kr võrra väiksem kui 2002. aastal. Kui eraülekannete bilansi ülejääk oli tavapärasest suurem, siis valitsus-ülekannete sissevool on viimase kahe kvartali jooksul pidurdunud.

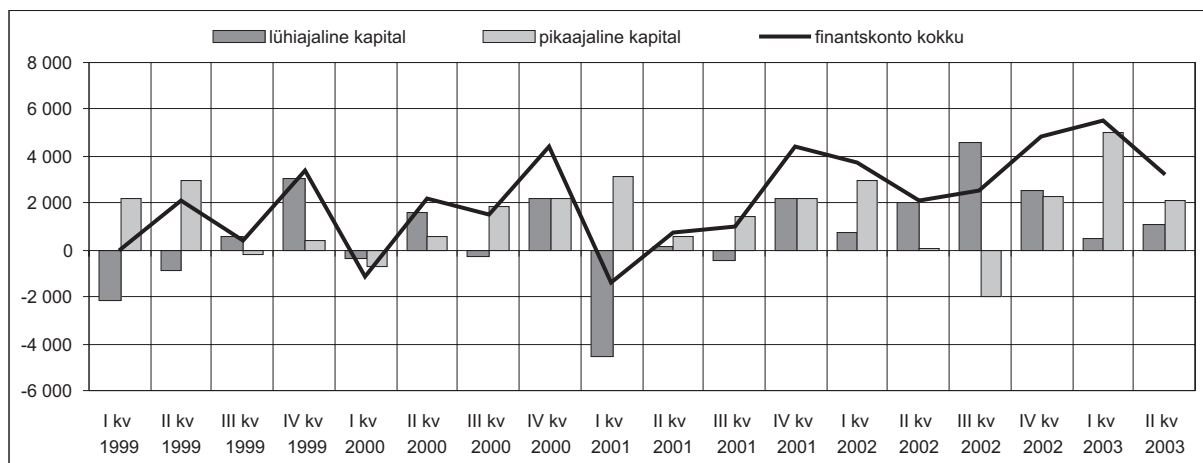
KAPITALI- JA FINANTSKONTO

Kapitali- ja finantskonto positiivne saldo moodustas 3,2 mld kr, millest pool langes otseinvesteeringute ja ülejäänud muude investeeringute vormis toimunud kapitali sissevoolu arvele. Portfelliinvesteeringute puhul toimus märgatav kapitali väljavool, mis oli seotud erinevate majandus-sektorite võlakohustuste vähenemisega.

Finantskonto struktuurist liikide ja tähtaegade lõikes annavad ülevaate joonised 9 ja 10.

Joonis 9. Muutused välisinvesteeringukapitali voogude struktuuris (mln kr)

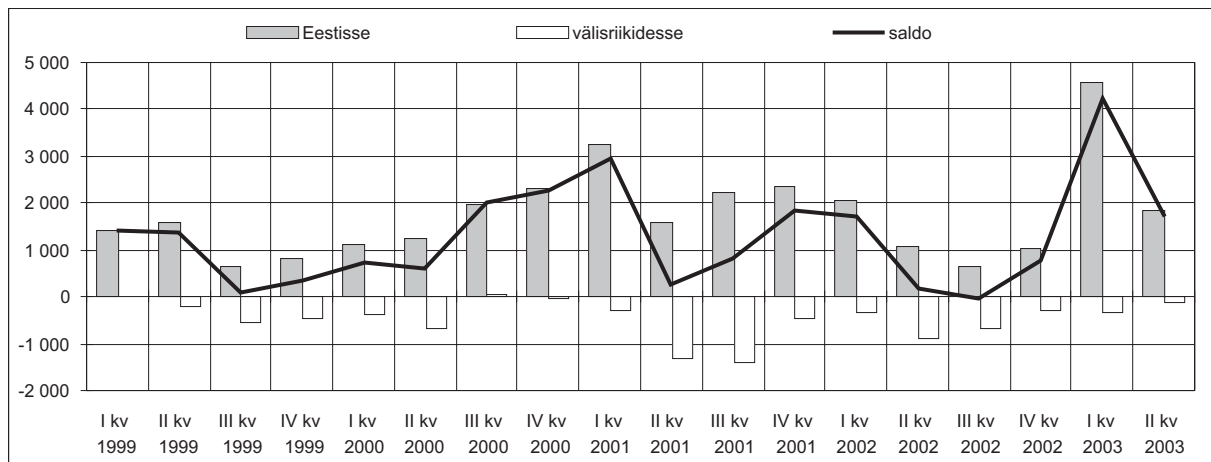
Joonis 10. Finantskonto tähtajaline struktuur (mln kr)

Otseinvesteeringud

Otseinvesteeringute saldo kujunes 2003. a II kvartalis 1,7 mld kr ulatuses positiivseks, moodustades enam kui poole finantskonto ülejäägist. Mitteresidendid investeerisid Eestisse 1,8 mld kr ja Eesti otseinvesteeringud välismaal kasvasid 0,1 mld kr võrra (vt tabel 16 ja joonis 11).

Tabel 16. Otseinvesteeringute struktuur

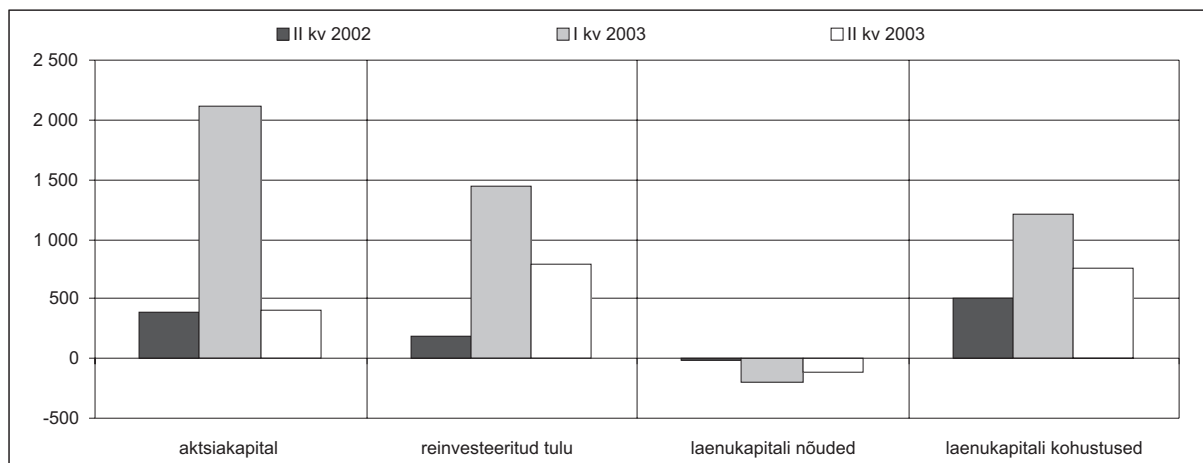
	Eestisse						Välismaale					
	mln kr			Osatähtsus (%)			mln kr			Osatähtsus (%)		
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003
Aksia(osa)kapital	388,9	2 106,7	400,1	36,7	46,0	21,9	-283,5	-141,4	126,0	31,8	39,8	-96,0
Sissevool	645,4	2 240,5	865,7	60,9	49,0	47,3	17,2	23,2	198,0	-1,9	-6,5	-150,9
Väljavool	-256,5	-133,8	-465,6	-24,2	-2,9	-25,4	-300,7	-164,6	-72,0	33,7	46,4	54,9
Reinvesteeringutud tulu	180,8	1 448,0	798,5	17,1	31,6	43,6	-50,6	-72,0	-140,0	5,7	20,3	106,7
Nõuded	-1 600,8	-1 220,8	-1 737,3	-151,1	-115,3	-164,0	-140,5	-169,4	-192,0	-13,3	-16,0	-18,1
Kohustused	1 781,6	2 668,8	2 535,8	168,2	252,0	239,4	89,9	97,4	52,0	8,5	9,2	4,9
Laenukapital (neto)	762,6	906,4	649,0	72,0	19,8	35,5	-538,9	-138,6	-130,1	60,5	39,0	99,2
Kaubanduskrediit	117,3	100,9	344,8	11,1	2,2	18,8	-35,9	-3,4	116,7	4,0	1,0	-88,9
Lühiajalised laenud	181,8	470,7	-129,2	17,2	10,3	-7,1	76,8	50,9	-27,3	-8,6	-14,3	20,8
Pikaajalised laenud	463,5	334,8	433,4	43,8	7,3	23,7	-579,8	-186,1	-219,5	65,1	52,4	167,3
Muud rahapaigutused	-273,2	115,4	-17,9	-25,8	2,5	-1,0	-18,0	-3,1	12,9	2,0	0,9	-9,8
Kokku	1 059,1	4 576,5	1 829,7	100,0	100,0	100,0	-891,0	-355,1	-131,2	100,0	100,0	100,0

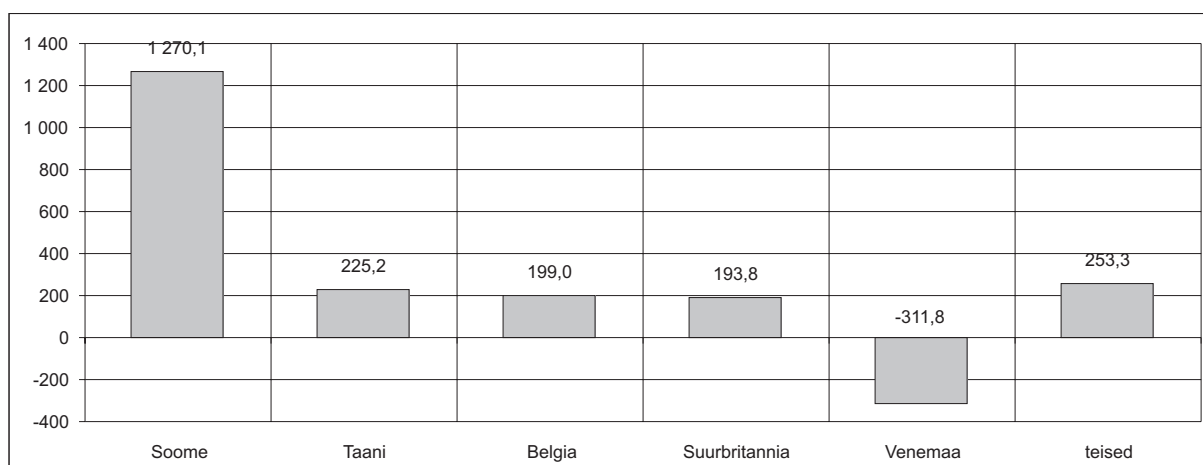
Joonis 11. Otseinvesteeringud (mln kr)

Eestisse tehtud otseinvesteeringute maht vähenes võrreldes I kvartaliga enam kui poole võrra, sest erakordselt suur otseinvesteeringute sissevool eelmises kvartalis oli tingitud peamiselt ühekordsest suuremahulisest ostu-müügi tehingust. Kaks kolmandikku pikaajalistest investeeringutest moodustas omakapitali juurdekasv, millest omakorda sama suure osa hõivas taasinvesteeringutud tulu. Võrreldes I kvartaliga, kujunes reinvesteeringutud tulu poole väiksemaks, seda peamiselt omanikutulu väljavõtmise tõttu. Suurim dividendide jagaja oli veondus- ja sidesektor. Kasvasid kaubanduskrediidi ning pikaajaliste laenude kohustused. Lühiajalise kapitali väljavool oli seotud peamiselt otseinvesteeringute krediteerimisega (vt joonis 12).

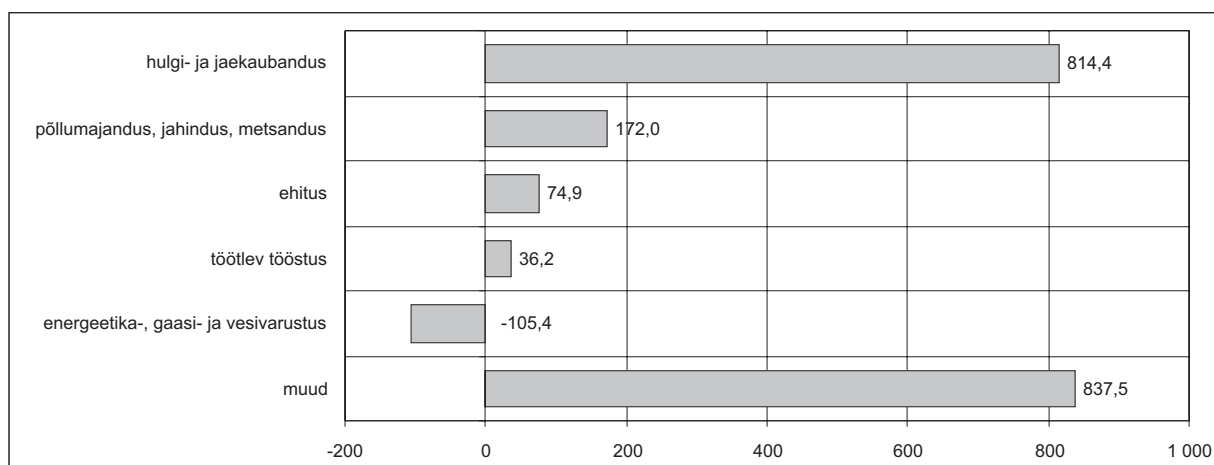
Riikidest oli järjekordselt juhtiv investor Soome (69%), märkimisväärsed paigutusi tegid ka Taani, Rootsi ja Belgia. ELi liikmesriigid investeerisid Eestisse 2,2 mld kr (kasv 117,8%). Pikaajalised investeeringud paigutati peamiselt hulgi- ja jaekaubandusse ning tööstusse (vt joonised 13 ja 14).

Joonis 12. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur (mln kr)

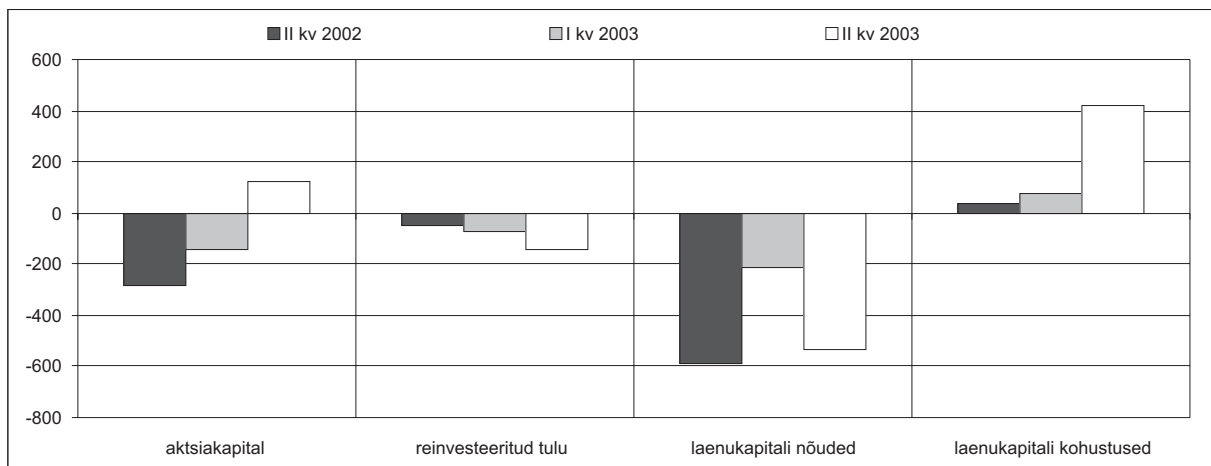
Joonis 13. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur riigiti 2003. a II kvartalis (mln kr)

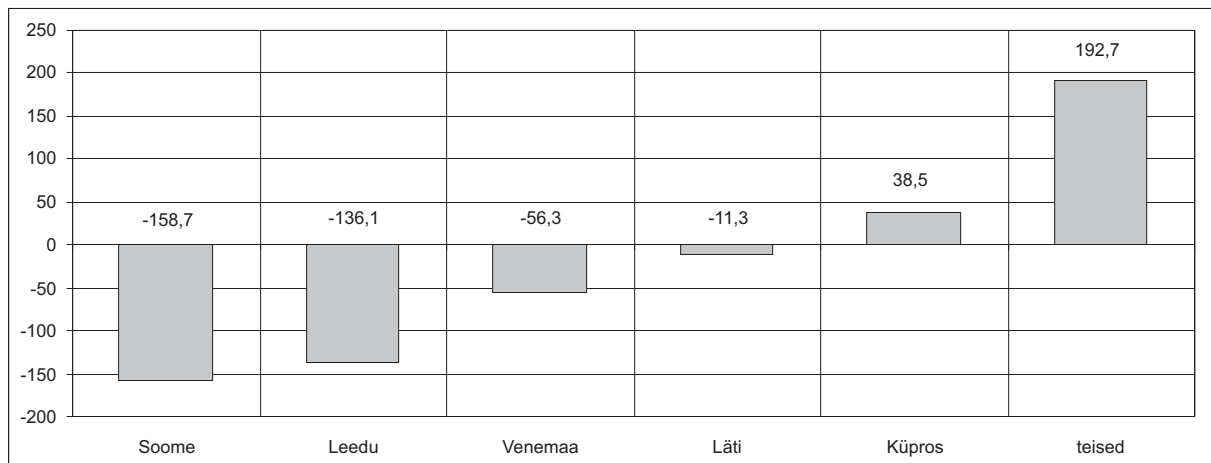
Joonis 14. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur tegevusalati 2003. a II kvartalis (mln kr)

Otseinvesteeringud välismaistesse tütar(sidus)ettevõtjatesse kujunesid eelmise perioodiga võrreldes samuti poole väiksemaks. Aktsiakapitali osas toimus koguni tagasivool, mis oli tingitud välismaal residendile

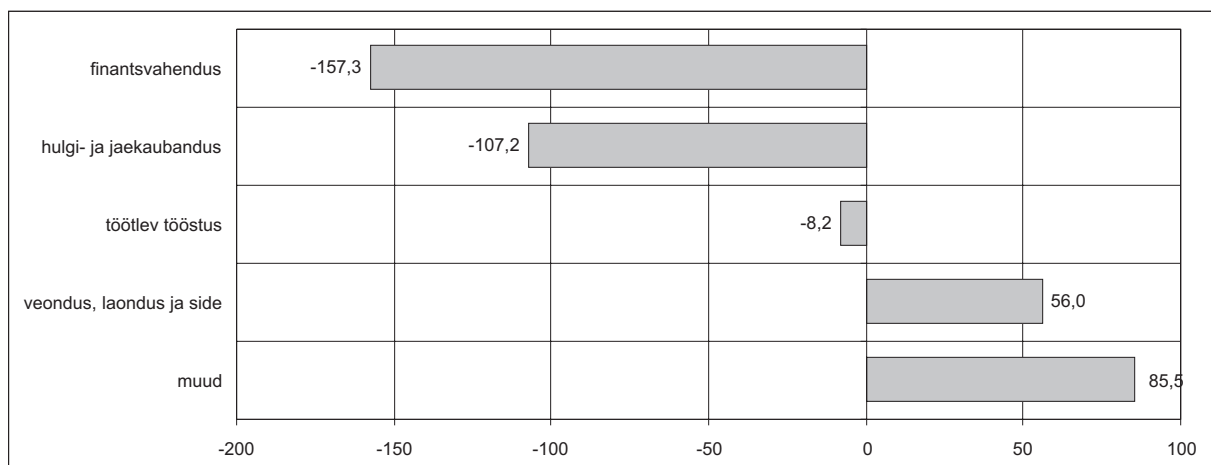
kuulunud kinnisvara müügist⁶. Kõige enam tootsid kasumit finantssektori välismaised tütar(sidus)ettevõtjad. Sarnaselt eelmise perioodiga jätkus pikaajalise laenukapitali väljavool (vt joonised 15 ja 16).

Joonis 15. Välismaale tehtud otseinvesteeringute struktuur (mln kr)

Joonis 16. 2003. aasta II kvartalis välismaale tehtud otseinvesteeringud riigiti (mln kr)

Joonis 17. 2003. aasta II kvartalis välismaale tehtud otseinvesteeringud tegevusalati (mln kr)

⁶ Vastavalt Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) maksebilansi käsiraamatule (BPM5) kajastub kinnisvara soetamine ja müük otseinvesteeringute põhikapitali kirjel.

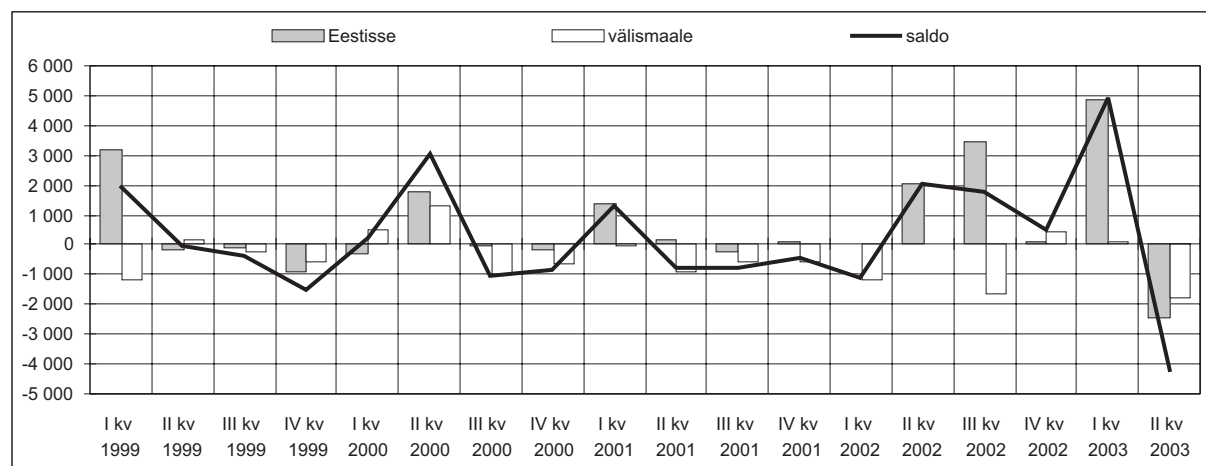
Suurim otseinvesteeringute netoväljavool toimus Soome ja Leetu. Välismaale paigutasid oma pikaajalist kapitali peamiselt rahanduse, hulgi- ja jaekaubanduse ning töötleva tööstuse ettevõtjad (vt joonis 17).

Portfelliinvesteeringud

Portfelliinvesteeringute osas toimus 2003. a II kvartalis 4,3 mld kr suurune väljavool, erinevalt eelnenud kvartalist, mil saldo oli peaaegu 5 mld krooniga positiivne. Negatiivne kapitalivoog tulenes enamjaolt erinevate majandussektorite võlakohustuste vähenemisest, kuid ka võlaväärtpaberitega seotud nõuete kasvust (vt tabel 17 ja joonis 18).

Tabel 17. Portfelliinvesteeringud väärtpaperite liigi ja majandussektorite järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003
Portfelliinvesteeringud kokku	11,8	89,7	-1 793,3	2 034,7	4 845,7	-2 468,0	2 046,5	4 935,4	-4 261,3
sh omandiväärtpaberid	74,5	48,6	-79,9	517,0	103,1	660,6	591,5	151,7	580,7
valitsemissektor			-0,2						-0,2
krediidiasutused	-3,6	4,5	-4,3	187,4	34,6	141,3	183,8	39,1	137,0
muud sektorid	78,1	44,1	-75,4	329,6	68,5	519,3	407,7	112,6	443,9
võlaväärtpaberid	-62,7	41,1	-1 713,4	1 517,7	4 742,6	-3 128,6	1 455,0	4 783,7	-4 842,0
keskpank							0,0		0,0
valitsemissektor	-489,2	-199,9	-917,6	1 507,6	1,6	-56,6	1 018,4	-198,3	-974,2
krediidiasutused	-29,8	20,4	-64,8	6,2	4 741,3	-2 774,3	-23,6	4 761,7	-2 839,1
muud sektorid	456,3	220,6	-731,0	3,9	-0,3	-297,7	460,2	220,3	-1 028,7

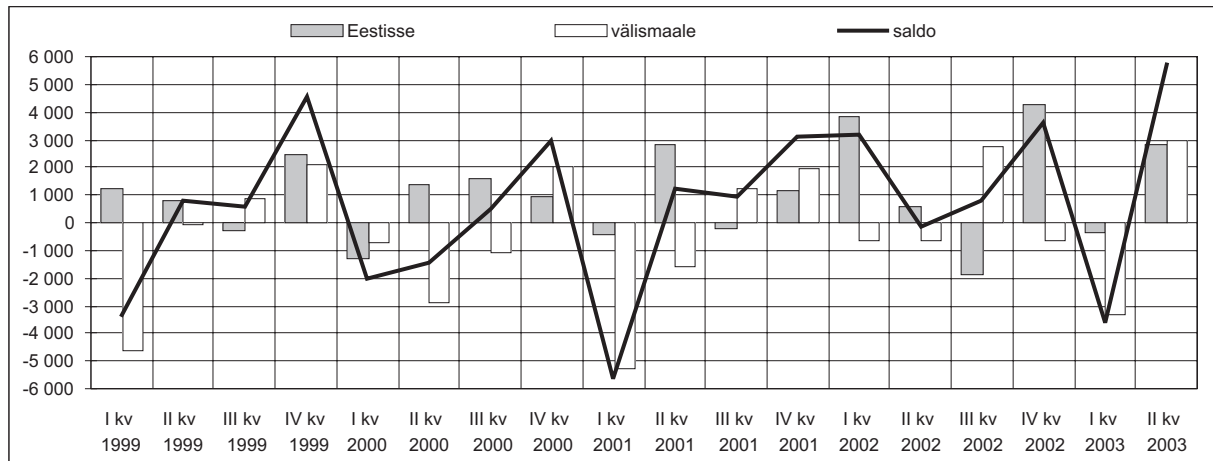
Joonis 18. Portfelliinvesteeringud (mln kr)

Nõuded kasvasid kvartali jooksul 1,8 mld kr võrra. Suurimat mõju avaldas nõuete kasvule valitsemissektor, mis paigutas oma vabu vahendeid välismaistesse võlainstrumentidesse 0,9 mld kr eest. Investeeringuid võlainstrumentidesse tegid ka krediidiasutused ja muu sektori ettevõtjad, vastavalt 0,1 ja 0,7 mld krooni.

Kohustuste vähenemise kaudu toimus vaadeldaval perioodil kapitali väljavool Eestist 2,5 mld kr ulatuses. Mitteresidentide investeeringud omandiväärtpaberitesse kasvasid 0,7 mld kr võrra, samal ajal aga lunastasid kodumaised krediidiasutused enda eelnevail perioodidel emiteeritud võlakirju 2,8 mld kr eest. Võlakirjadega seotud kohustusi vähendasid ka muu sektori ettevõtjad ning valitsemissektor, kogusummas 0,4 mld krooni.

Muud investeeringud

Muude investeeringute saldo oli 2003. a II kvartalis 5,8 mld krooniga positiivne ning sellest tulenenud kapitali sissevool Eestisse tasakaalustas mõnevõrra portfelliinvesteeringute väljavoolust tulenenud negatiivseid vooge (vt joonis 19 ning tabelid 18 ja 19).

Joonis 19. Muud investeeringud (mln kr)

Tabel 18. Muud investeeringud kapitali liigi järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003
Muud investeeringud kokku	-672,5	-3 292,9	2 967,9	562,8	-350,7	2 805,5	-109,7	-3 643,6	5 773,4
sh kaubanduskrediit	-208,2	-357,4	-717,5	877,2	190,8	469,1	669,0	-166,6	-248,4
laenud	1 540,6	-6 309,8	2 346,9	-1 821,3	-431,3	1 113,6	-280,7	-6 741,1	3 460,5
hoiused	-1 413,1	3 413,5	1 421,7	775,3	-305,5	1 139,2	-637,8	3 108,0	2 560,9
muu kapital	-591,8	-39,2	-83,2	731,6	195,3	83,6	139,8	156,1	0,4

Tabel 19. Muud investeeringud tähtaja järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003
Kokku	-672,5	-3 292,9	2 967,9	562,8	-350,7	2 805,5	-109,7	-3 643,6	5 773,4
Pikaajaline kapital	95,9	146,6	-162,2	-161,3	656,9	606,6	-65,4	803,5	444,4
keskpank	-0,1						-0,1	0,0	0,0
valitsemissektor				-565,0	-4,8	300,0	-565,0	-4,8	300,0
krediitiasutused	-50,6	-219,3	93,0	374,1	413,0	1 083,3	323,5	193,7	1 176,3
muud sektorid	146,6	365,9	-255,2	29,6	248,7	-776,7	176,2	614,6	-1 031,9
Lühiajaline kapital	-768,4	-3 439,5	3 130,1	724,1	-1 007,6	2 198,9	-44,3	-4 447,1	5 329,0
keskpank	-64,5			-478,0	122,3	43,6	-542,5	122,3	43,6
valitsemissektor	-689,2	96,5	502,9				-689,2	96,5	502,9
krediitiasutused	336,4	-3 415,2	3 777,7	966,8	-1 375,7	477,2	1 303,2	-4 790,9	4 254,9
muud sektorid	-351,1	-120,8	-1 150,5	235,3	245,8	1 678,1	-115,8	125,0	527,6

Nõuded vähenesid ligikaudu 3 mld kr võrra. Suurima osa andsid siin mitteresidentide poolt Eesti krediitiasutustele tagasi makstud laenud ja residentide vähenenud hoiused välismaal, kogusummas 4,6 mld krooni. Samas aga kasvasid kaubanduskrediidi nõuded, millest tulenes 0,7 mld kroonine kapitali väljavool.

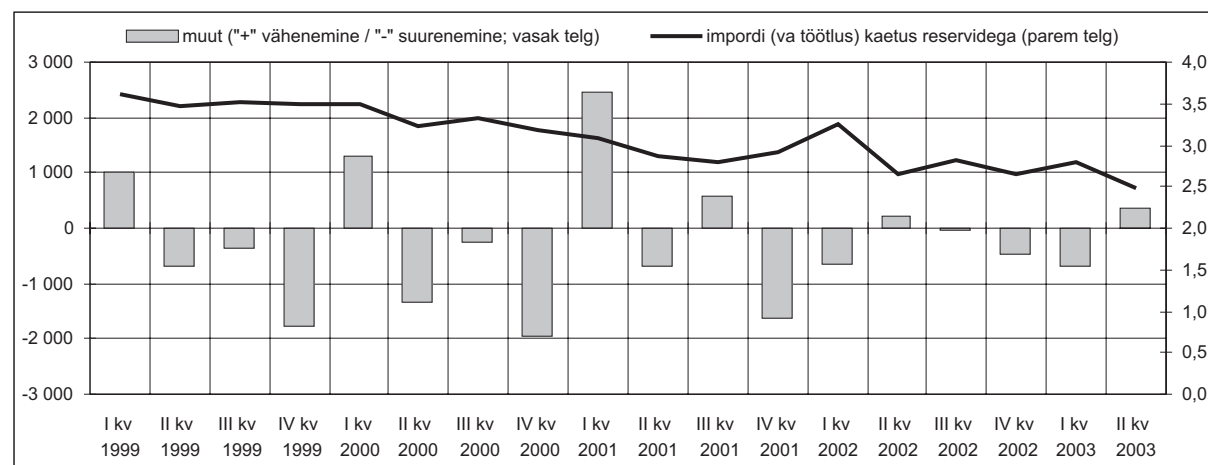
Kohustused II kvartalis suurenesid, millest tulenenud positiivne kapitalivoog oli ligikaudu 2,8 mld krooni. Laenukohustused kasvasid 1,1 mld kr ja samas suurusjärgus suurenesid ka mitteresidentide hoiused Eesti krediidiastutustes. Kohustuste kasvu toetas ka kaubanduskrediidi ja muude kohustuste suurenemine 0,5 mld kr võrra.

RESERVID

Maksebilansi reservid suurenesid 2003. a II kvartalis 0,4 mld kr võrra (vt tabel 20). Reserveid tagasihoidliku kasvu ning normaalimpordi suurenemise tõttu langes impordi kaetus reservidega 2,5 kuuni, mis on viimase nelja aasta madalaim tase (vt joonis 20).

Tabel 20. Reserveid muutuse struktuur (mln kr)

	II kv 2002	I kv 2003	II kv 2003
Kuld	0,0	0,0	0,0
Sularaha ja hoiused	943,4	-2 891,2	9 107,1
Väärtpaberid	-717,3	2 198,6	-8 745,9
omandiväärtpaberid	0,0	0,0	0,0
võlakirjad	-891,5	794,1	-14,2
rahaturuinstrumendid	174,2	1 404,5	-8 731,7
Muud nõuded	-0,2	-0,4	-10,9
Kokku	225,9	-693,0	350,3

Joonis 20. Kulla- ja välisvaluutareservide muut (mln kr) ja impordi kaetus reservidega (kuudes)

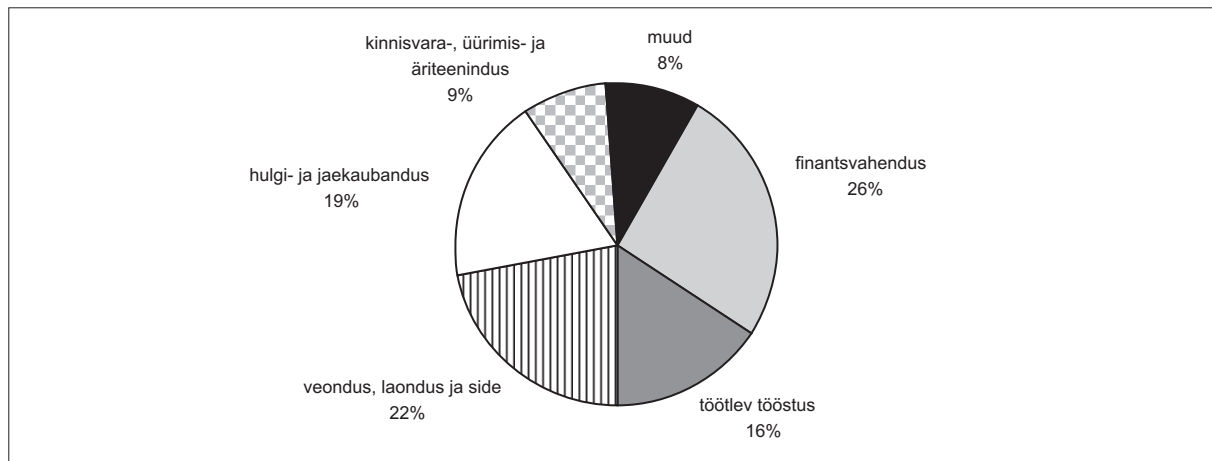
EESTI RAHVUSVAHELINE INVESTEERIMIS- POSITSIOON JA KOGUVÄLISVÕLG

30. juunil 2003

2003. a II kvartali lõpul ulatusid kõik Eestisse tehtud välisinvesteeringud 142,5 mld kroonini. Neist 52% ehk 74,1 mld kr moodustasid **otseinvesteeringud**, mis oma põhiosas välisvõlga ei suurenda (vt tabel 21). Välisinvestorid on enim investeerinud finantsvahendusse (26% otseinvesteeringuist), veonduusse,

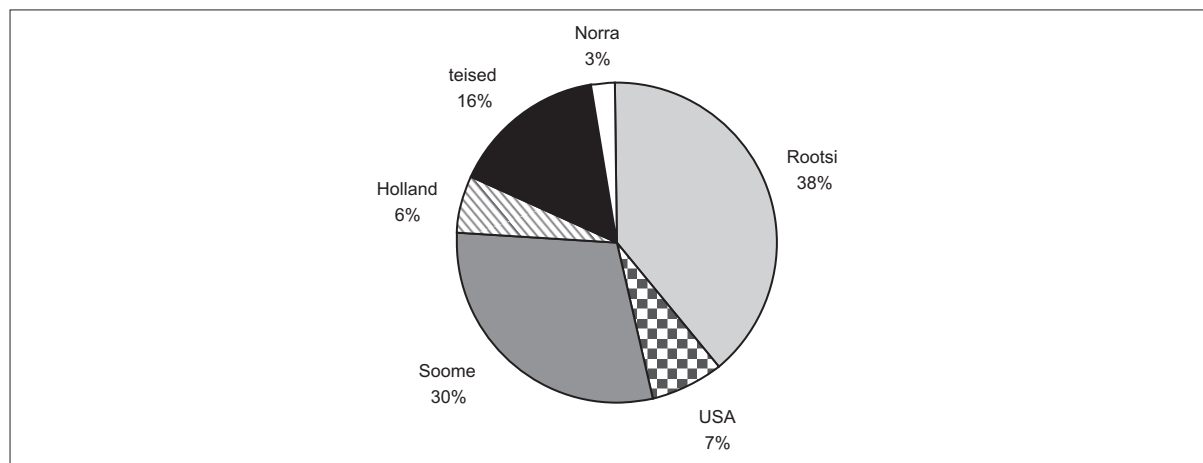
Tabel 21. Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon (mln kr)

	31.03.03	Osatähtsus (%)	30.06.03	Osatähtsus (%)
VÄLISNÕUDED (VÄLISAKTIVA)				
Otseinvesteeringud välismaal	10 761,5	16,2	10 587,2	16,3
Aksia(osa)kapital ja reinvesteeringud tulud	7 318,5	11,0	7 184,4	11,1
Muu kapital	3 443,0	5,2	3 402,8	5,2
Portfelliinvesteeringud välismaal	13 078,7	19,7	14 873,9	22,9
Omandiväärtpaberid	681,5	1,0	819,1	1,3
Võlaväärtpaberid	12 397,2	18,6	14 054,8	21,7
Pikaajalised	6 934,2	10,4	7 239,0	11,2
Lühiajalised	5 463,0	8,2	6 815,8	10,5
Tuletisinstrumendid	259,3	0,4	264,0	0,4
Muud investeeringud välismaal	26 767,3	40,2	23 845,7	36,8
Kaubanduskrediit	4 617,8	6,9	5 484,8	8,5
Laenud	17 070,9	25,7	14 564,4	22,5
Pikaajalised	4 962,1	7,5	5 121,1	7,9
Lühiajalised	12 108,8	18,2	9 443,3	14,6
Hoiused	4 467,3	6,7	3 122,3	4,8
Muud nõuded	611,3	0,9	674,2	1,0
Reservid	15 639,0	23,5	15 288,5	23,6
VÄLISNÕUDED KOKKU	66 505,8	100,0	64 859,3	100,0
VÄLISKOHUSTUSED (VÄLISPASSIVA)				
Otseinvesteeringud Eestis	67 004,5	49,9	74 095,6	52,0
Aksia(osa)kapital ja reinvesteeringud tulud	53 797,0	40,1	59 893,1	42,0
Muu kapital	13 207,5	9,8	14 202,5	10,0
Portfelliinvesteeringud Eestis	24 180,8	18,0	22 742,5	16,0
Omandiväärtpaberid	8 523,0	6,3	10 211,1	7,2
Võlaväärtpaberid	15 657,8	11,7	12 531,4	8,8
Pikaajalised	15 625,0	11,6	12 468,5	8,8
Lühiajalised	32,8	0,0	62,9	0,0
Tuletisinstrumendid	231,9	0,2	228,8	0,2
Muud investeeringud Eestis	42 859,8	31,9	45 423,5	31,9
Kaubanduskrediit	7 024,3	5,2	7 458,1	5,2
Laenud	21 420,1	16,0	22 429,3	15,7
Pikaajalised	18 458,3	13,7	18 997,1	13,3
Lühiajalised	2 961,8	2,2	3 432,2	2,4
Hoiused	11 558,1	8,6	12 697,3	8,9
Muud kohustused	2 857,3	2,1	2 838,8	2,0
VÄLISKOHUSTUSED KOKKU	134 277,0	100,0	142 490,4	100,0
RAHVUSVAHELINE NETOINVESTEERIMISPOSITSIOON	-67 771,2		-77 631,1	
sh lühiajaline positsioon	-3 857,1		-6 332,8	
pikaajaline positsioon	-63 914,1		-71 298,3	

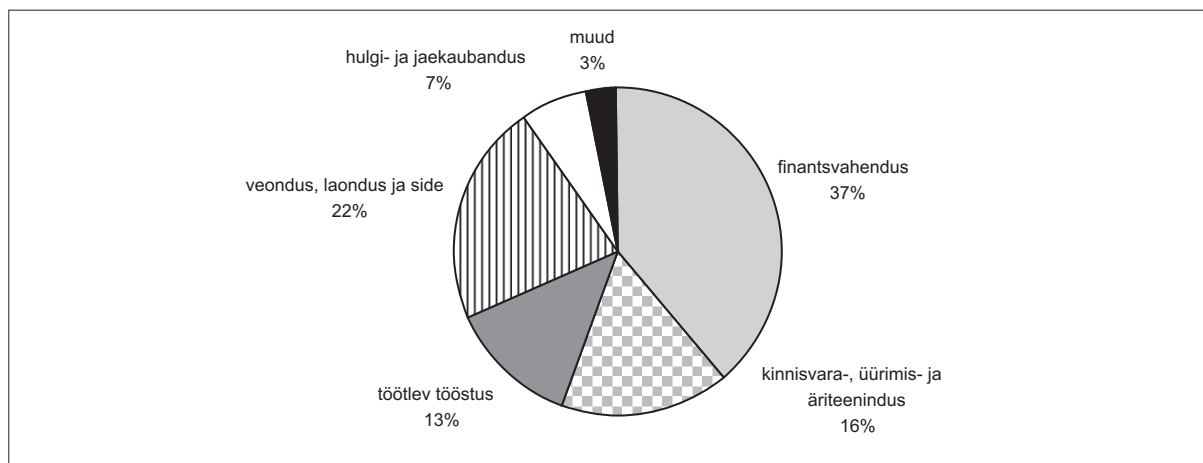
Joonis 21. Otseinvesteeringupositsioon Eestis tegevusalati 30. juunil 2003

laondusse ja sidosse (22%), hulgi- ja jaekaubandusse (19%) ning töötlevasse tööstusse (16%; vt joonis 21). 69% otseinvesteeringuist on pärit kahest riigist – Rootsi (38%) ja Soomest (28%; vt joonis 22).

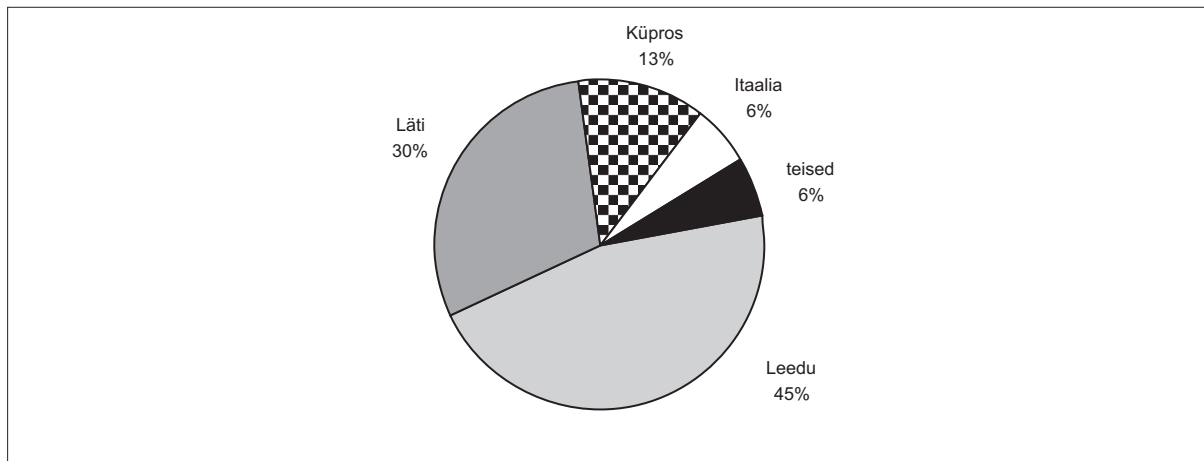
Joonis 22. Otseinvesteeringupositsioon Eestis riigiti 30. juunil 2003

Lisaks otseinvesteeringuile on Eestisse olulisel määral kapitali paigutatud **muude investeeringute** (laenud, hoiused jm) vormis (ligi 32%) ning **portfelliinvesteeringutena** (võlaväärtpaberid; 16%). Võrreldes kvartal varasema seisuga oli portfelliinvesteeringute osakaal otseinvesteeringute osatähtsuse suurenemise tõttu mõnevõrra väiksem.

Joonis 23. Eesti otseinvesteeringupositsioon välismaal tegevusalati 30. juunil 2003

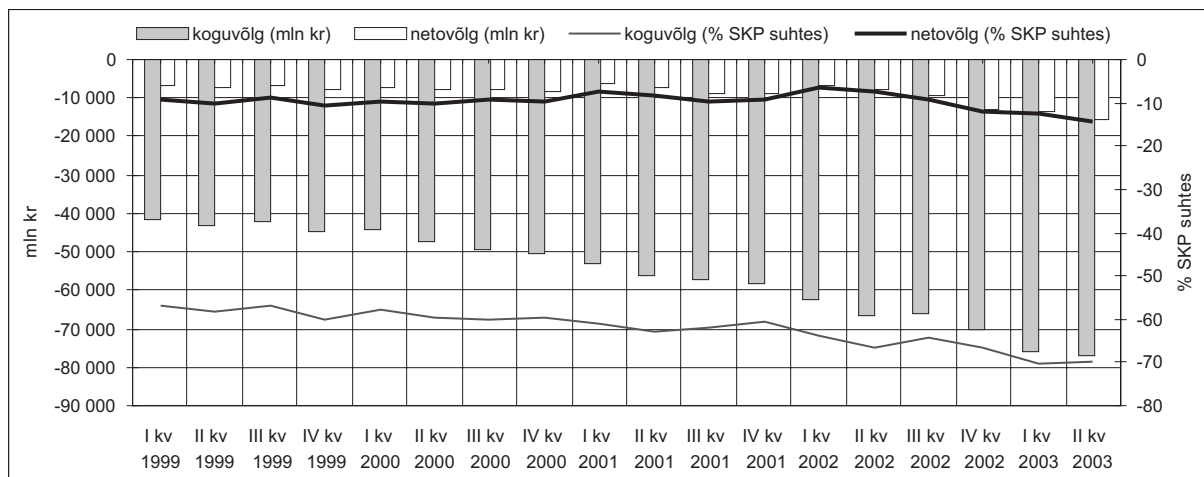
Eesti investeeringud välismaale võrreldes I kvartali lõpu seisuga vähenesid veidi ning olid II kvartali lõpus kokku ligi 65 mld kr. Sellest suurema osa (60%) moodustasid **laenud, hoiused ning keskpanga kulla- ja välisvaluutareserv**. Otseinvesteeringute osatähtsus kõigist välismaale tehtud investeeringuist oli 16%. Siingi olid eelistatumad tegevusalad finantsvahendus (39% kõigist välismaale tehtud otseinvesteeringuist) ning veondus, laondus ja side (22%), lisaks kinnisvara-, üürimis- ja äriteenindus (16%; vt joonis 23). 75% välismaale paigutatud Eesti kapitalist on läinud teistesse Balti riikidesse – Leetu (45%) ja Lätti (30%; vt joonis 24).

Joonis 24. Eesti otseinvesteeringupositsioon välismaal riigiti 30. juunil 2003

Väliskohustuste ülekaalu tõttu oli Eesti netoinvesteeringupositsioon 2003. a II kvartali lõpus 77,6 mld kr ulatuses negatiivne ehk ligi 70% oodatava sisemajanduse koguprodukti (SKP) suhtes. 92% netoinvesteeringupositsioonist moodustas pikaajaline kapital.

Alates 2003. a II kvartalist on Eesti Pank täiustanud koguvälisvõla arvestamise meetodikat, lähtudes Rahvusvahelise Valuutafondi andmelevistandardi (SDDS) käesolevast aastast kehtima hakanud nõuetest. Meetodiliseks uuenduseks on sularaha ja hoiuste jaotamine lühi- ja pikaajalisteks. Varem käsitleti neid lühiajalise võlana. Varem lühiajalise võlana vaadeldud võlaväärtpaberid on samuti jaotatud lühi- ja pikaajaliseks, vastavalt sellele, kas tegemist on rahaturu-instrumentidega (lühiajalised) või muude võlakirjadega (pikaajalised). Ainsana ei ole vastavalt uuele meetodikale lühi- ja pikaajalisteks võlgadeks jaotatud otseinvesteeringusuhetes olevate ettevõtjate grupisisesed võlgu, mida varem käsitleti otseinvesteeringute pikaajaliste võlgadena. Eesti Pank on teinud nimetatud muudatused ka välisvõlga iseloomustavais aegridades.

Joonis 25. Eesti majanduse bruto- ja netovälisvõlg (vasak telg) ja % SKP suhtes (parem telg)

Tabel 22. Välisvõlg (mln kr)

	31.03.03	Osatähtsus (%)	30.06.03	Osatähtsus (%)
VÖLAKOHUSTUSED				
I. Valitsemissektor	3 380,2	4,5	3 623,5	4,7
Lühiajalised				
Pikaajalised	3 380,2	4,5	3 623,5	4,7
II. Keskpank	185,4	0,2	208,3	0,3
Lühiajalised	185,4	0,2	208,3	0,3
Pikaajalised				
III. Krediidiasutused	29 641,8	39,0	28 453,6	37,0
Lühiajalised	10 572,8	13,9	11 119,9	14,5
Pikaajalised	19 069,0	25,1	17 333,7	22,5
IV. Muud sektorid	25 310,2	33,3	25 669,5	33,4
Lühiajalised	9 315,4	12,3	10 790,2	14,0
Pikaajalised	15 994,8	21,1	14 879,3	19,4
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	17 425,2	22,9	18 931,5	24,6
KOGUVÄLISVÕLG	75 942,8	100,0	76 886,4	100,0
VÖLANÕUDED				
I. Valitsemissektor	7 113,0	11,4	7 527,6	12,3
Lühiajalised	3 340,1	5,4	4 129,6	6,7
Pikaajalised	3 772,9	6,0	3 398,0	5,5
II. Keskpank	15 609,7	25,0	15 259,0	24,9
Lühiajalised	12 273,0	19,7	11 932,8	19,5
Pikaajalised	3 336,7	5,3	3 326,2	5,4
III. Krediidiasutused	17 697,7	28,4	13 872,6	22,6
Lühiajalised	16 174,1	25,9	12 442,5	20,3
Pikaajalised	1 523,6	2,4	1 430,1	2,3
IV. Muud sektorid	14 341,7	23,0	16 488,6	26,9
Lühiajalised	7 689,9	12,3	8 904,7	14,5
Pikaajalised	6 651,8	10,7	7 583,9	12,4
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	7 660,7	12,3	8 131,8	13,3
VÖLANÕUDED KOKKU	62 422,8	100,0	61 279,6	100,0
NETOVÄLISVÕLG (võlanõuded miinus võlakohustused)				
I. Valitsemissektor	3 732,8		3 904,1	
Lühiajaline	3 340,1		4 129,6	
Pikaajaline	392,7		-225,5	
II. Keskpank	15 424,3		15 050,7	
Lühiajaline	12 087,6		11 724,5	
Pikaajaline	3 336,7		3 326,2	
III. Krediidiasutused	-11 944,1		-14 581,0	
Lühiajaline	5 601,3		1 322,6	
Pikaajaline	-17 545,4		-15 903,6	
IV. Muud sektorid	-10 968,5		-9 180,9	
Lühiajaline	-1 625,5		-1 885,5	
Pikaajaline	-9 343,0		-7 295,4	
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	-9 764,5		-10 799,7	
NETOVÄLISVÕLG KOKKU	-13 520,0		-15 606,8	

Eesti kõigi majandussektorite võlakohustused olid 30. juunil 76,9 mld krooni (69,7% oodatava SKP suhtes) ja Eesti netovälisvõlg (võla iseloomuga välisnõuete ja -kohustuste vahe) 15,6 mld krooni (14,2% oodatava SKP suhtes; vt tabel 22 ja joonis 25). Jättes kõrvale otseinvesteeringuettevõtjate grupisisesed võlad, moodustasid 62% koguvõlast pikaajalised võlakohustused. Võlanõuete puhul oli 70% ulatuses tegemist aga lühiajalise kapitaliga.